

እያለ ዋና ዋና ጥያቄዎችን ጽፎ ከእነ መልሳቸው ግድግዳ ላይ ለጥር፤ «ከዚህ ውጪ ጥያቄ ካለዎት ብቻ ይጠይቁኝ!» ብሎ ነበር። ይኼ ነው እንግዲህ ቢጥለር መሥራት። ይኸው ከቢጥለር ወዲህ በየቢርው ሁሉም ነገር እየተለጠፈ አይደለም!

የመንገድ ላይ ለላምታውም ቢኾን ቢጥለር ቢዞርበት ኖርኮ በሁለት ቃላት ባለቀ ነበር። «እንደምን ነህ-ደገና ነኝ! እንዴት ነህ-ደገና! እሺ-አለን! እንዴት ነሺ-ደገና! ትበረቻለሽ-አዎ! ሥራ እንዴት ነው -እሪፍ ነው! ታዲያሰ-አለና! ደገና ነሽ ግን-አለን!» (አጥብቆ ጠያቂ የእናቱን ጥት ይረዳል) የሚለው ሁሉ ተረሳቶ ለላምታው ይቀጥላል። ቢጥለር ቢሠራ ኖር ይህ ሁሉ ጥርክሰሰ! «እንዴት ነህ ባያሊው» በሚል ተጠቃልሎ ይቀመጥ ነበር።

በየቢቱ፣ በየለፈሩ፣ በየሰጩ፣ በየባህሉ ቢጥለር የሚያሰፈልገው ለንት ነገር አለ መሰላቸው። እኔ የምፈራው የየመሥሪያ ቤቱን ብቻ ሠርተው እንዳያቆሙ ነው። ዋና ዋናው አልተነካምና ቢጥለር ይቀጥላል።

✱

ሳናረጅ እናውጋ*

*

በእንድ ወቅት በምሥራቅ ጎዳም ቦን ወደሚገኘው «እናረጅ እና እናውጋ» ወረዳ ሂጀ እንድ እዛውንትን ስለ ትርጉሙ ሰጠይቃቸው፤ «እሁን በመጣትነታችን እን ሥራ! ስናረጅ እናውጋለን ማለት ነው!» አሉኝ። እኔ ደግሞ እሁን እየሠራን «ሳናረጅ እናውጋ» ማለቱ ነው።

አገር እንወዳለን

በውጭው የውጭ አገር ዜጋ ቢኾኑም ለዐሥር ዓመታት በኢትዮጵያ ውስጥ አስተምረዋል። ሚስተር ገዢ ይባላል። ሻሂ እየጠጡ ኢትዮጵያውን ጓደኛቸውን እየጠበቁ ነው። ሻሂውን ሁለት ጊዜ ፋት አንዳሉት ጓደኛቸው ከች አለ። አረንጓዴ ቢጫ ቀይ የተጠለፈበት ቆብ አድርጓል። በለመዱት የኢትዮጵያውያን ባህል መሠረት ከመቀመጫቸው ተጎሥተው ተቀበሉት። ወን በር ስቦ እንደ ተቀመጠ ያጠሰቀውን ቆብ ጠረጴዛው ላይ አኖረው። ሚስተር ገዢ የተቀመጠውን በኢትዮጵያ ባንዴራ የተጠሰፈ ቆብ ዐየት አደረጉና፤ «እናንተ ኢትዮጵያውያን ለምንድን ነው በባንዴራችሁ ማጌጥ የምትወዱት?» አሉና ኢትዮጵያውን እንግዳቸውን ጠየቀት።

«እኛ ኢትዮጵያውያን አገራችንን እንወዳለን። በአገራችን ለመጣ ርገራን የለንም። ይህ የአገር ፍቅር በደማችን ውስጥ አራተኛ ሕዋስ ኾኖ ተቀምጧል። ለዚህ ነው!» አላቸው።

«ቆይ ግን እገራችንን እንወዳለን ስትሉ ምን ማለታችሁ ነው? ለመኾኑ ምኑን ነው የምትወዱት? ለእናንተ አገር ማለትስ ምን ማለት ነው? ወንዙ እና ተራራው ነው? ሚዳው እና ጫካው ነው? ምኑ ነው አገር?»

ኢትዮጵያው ትኩር ብሎ አያያቸው፤ «ሁለመናው ነው። ስጢ እንስ ሳው፤ ሚዳው፤ ተራራው፤ ጫካው፤ ወንዙ፤ ሁሉም» አለና መሰሰላቸው።

«እኔ ግን አይመስለኝም!» አሉት ሚስተር ገዢ።

«አንዴት?» ተገርሞ ጠየቃቸው።

«እናንተ በአገራችሁ የድመት ፍቅር ይመስለኛል ያላችሁ!»

«የድመት ፍቅር ምን ዐይነት ነው!» እንግዳው ተገርሞ ጠየቀ።

«ቤት ያከራዩኝ ሰውዬ ምን እንዳለኝ ታውቃለኝ። ድመት ልጄቸን የምትበላው ስለምትወዳቸው ነው። ፍቅሯን የምትገልጠው ልጄቸን በመብላት እና ለዘላለም ሆጿ ውስጥ በማድረግ ነው አሉኝ።»

«እና»

«እናማ እናንተም ለአገራችሁ ያላችሁን ፍቅር የምትገልጡት አገራችሁን በመብላት ይመስለኛል።»

«የን ያህል እንደርሳለን ብለው ነው!» እንግዳው አንገቱን ወዘወዘ።

«ኸረ እንዲያውም ሳይብስ አይቀርም። እሁን ለምሳሌ፤ እናንተ ኢትዮጵያውያን በቅኝ ገዢዎች ባለመገባታችሁ ስትኮሩበት ዐያለኩ። ልክ ነው፤ ለጀግኖች አባቶቻችሁ ምስጋና ይግባቸውና ለዚህ የታሪክ ዕድል አብቅተዋችኋል። የሦስት ሺሕ ዘመን የነጻነት ታሪክ አለን እያላችሁ በእኛ በአፍሪካውያን ላይ ትኮሩብናላችሁ እንጂ በሦስት ሺሕ ዘመን ምን ሊሠራበት እንደሚችል አላሳያችሁንም። ነጻነትን እንዴት ማግኘት እንደሚቻል አሳያችሁን እንጂ በነጻነት እንዴት መጠቀም እንደሚቻል አርአያ ልትኾኑን እልቻላችሁም። ለርስ በርስ ስትዋጉ፤ አንዳችሁ የሠራችሁትን ሌላችሁ ስታጠፉ፤ መቶ ዓመት የለፋችሁበትን በአንድ ቀን ደምሰላችሁ እንደገና ስትጀምሩ ነው የኖራችሁት። እስኪ ተመልክቱት፤ የሦስት ሺሕ ዘመን ታሪክ አለን ነው የምትሉት። ታዲያ ሦስት ሺሕ ዘመን ተገዛችሁ አዚህ መድረስ የቻላችሁት ብቻ ነው? አቆጣጠራችሁ ግን በምንድን ነው? አንድ ዓመትስ በእናንተ ዘንድ ስንት ቀን ነው?

«ለመኾኑ እገራችሁን ስለምትወዱ ነው እርስ በርስ ስትዋጉ የኖራችሁት? አገራችሁን ስለምትወዱ ነው የቀደመውን እያፈረሳችሁ እንደ አዲስ የምትጀምሩት? ወንዙን ሰው ሲነካላችሁ ዘራፍ ብላችሁ ትነሣላችሁ፤ እናንተ ግን ወንዙን አትጠቀሙበትም። መሬቱን ሰው ሊቆርስ ሲመጣ አራስ ነበር ኾናችሁ ትነሣላችሁ። እናንተ ግን መሬቱን አታለሙትም። ቅርሳችሁን ሰው

ሊዘርፍ ሲመጣ የቻለ ይዘምታል ያልቻለ ያቅራራል፤ እናንተም ግን ቅርሱን አትጠብቁትም። እሁን ይኼ ምቀኝነት ነው ወይስ አገርን መውደድ?

ኢትዮጵያዊው እንግዳ ያልጠበቀው ነገር ስለመጣበት ትክክል እንደ ማለት አለና፤ «በርግጥ ችግሮች ሊኖሩ ይችላሉ። አንዳንድ ዋልጊዎች የሚሠሩት ሥራ ግን መላውን ሕዝብ መወከል የለበትም፤» አላቸው።

«ልክ ነኝ!» አሉ ሚስተር ገዢ፤ «ልክ ነኝ፤ ጥቂቶች ሁሉንም አይወክሉም። የማየው ነገር ግን ይህን አባባልኸን እንዳልቀበለው ያስገድደኛል። ተመልከት፤ ቅቤ ውስጥ ሙዝ እየጨመረ የሚሸጠውኮ የራሳችሁ ሰው ነው። ለውጭ አገር አይደለም የሚሸጠው፤ ለገዢ ጎረቤቱ ነው። ሂድ አስኪ በየሱቁ፤ ለንት ጊዜው ያለፈበት የታሸገ ምግብ ይሸጣልኩ። ገዥው የሌላ አገር ሰው አይደለም። የራሳችሁ ወገን ነው። ያደረ ኪክ፤ ያደረ ምግብ፤ የተበላሸ ሥጋ የምትሸጡትኮ ለጠላት አገር አይደለም ለራሳችሁ ሰው ነው። አሁን እኔዚህ ሰዎች አገራችንን እንወድዳለን ብለው ግሥላ ሲኾኑ ባይ ይገርመኛል። ወገኖቻቸውን እየገደሉ ምኑን ነው የሚወድዱት አላላሹ። ዐሥር ብር የገዛችሁትን ዕቃ አንዳች ዕሴት ላትጨምሩበት በገዢ ወገኖችሁ ላይ መቶ ብር አትርፋችሁ ያለርንራኔ እየሸጣችሁ አገራችሁን ትወድዳላችሁ ማለት ነው?

«መሬቱን ብቻ ነው እንዴ እገር የሚሉት? በአንድ መንደር ውስጥ የሚገኝ መሸታ ቤት መንደርተኛውን እየበጠበጠ ሰላሰቸገረ የቀበሌ ጥበቃዎች መጡና ድምፅ ቀንሱ አሏቸው። እነርሱም አሺ፤ አሱና የሚገርም ዘፈን ከፈቱ አሱ።»

«ምን የሚል?»

«እኛም አንተኛ ሰውም እናስተኛ» የሚል፤

«ሆይ! ይህኛን አገር አገላብጠው ነውኮ የሚያውቋት!» አለ እንግዳው ተደንቆ።

«ሂድና ሠራተኛውን እየው። ሌላ ትርፍ አገር ያለው፤ በቅኝ ገዥዎች ተገድዶ የሚሠራ ነውኮ የሚመስለው። አንዳንዱ ዘግይቶ ይገባል፤ አንዲት

ነገር ሳይሠራ ለሻሂ ይወጣል፤ እጁን ወደ ጳላ አጣምሮ እየተዘናና ወደ ቢሮው ይመለሳል፤ አንዲት ነገር ሳይሠራ ለምሳ ይወጣል። አንድ ነገር ከጠየቅኸው፤ «ነገ፤ ነገ» ነው የሚለው። ነገ መቼ እንደ ኾነ አይታወቅም። ግንባታዎቻችሁ ለጠላት አገር የሚሠሩ እንጂ እንወድዳታለን ለምትሏት አገር የሚሠሩ አይመስሉም። የሚጀመሩበትን እንጂ ግንባታው የሚያልቅበትን ጊዜ ማንም አያውቅም። ተሠርቶ ሳይመረቅ ይፈራርሳል። ከሚሠራበት ገንዘብ የሚበላው ይበላ ጣል። ሠራተኛው ምድጃ ከብቦም፤ አካፋ ተደግፎም ተረት ያወራል።

«ለመኾኑ እነዚያ የዚህ ሁሉ ግንባታ ሠሪዎቹ፤ አሠሪዎቹ፤ ተቆጣጣሪዎቹ አሁን እንተ እንደምትላኝ እገራቸውን ይወዳሉ ማለት ነው? የትኛዋን አገር ነው የሚወድዱት? ወይስ እኛ የማናውቃት ሌላ ኢትዮጵያ የምትባል አገር አለቻችሁ? ቻይናዎች ያሱትን ሰምተዋል?»

«ምን አሉ?»

«መንገድ ሲሠሩ፤ እነርሱ ቀን ቀን የሠሩትን እና የሰበሰቡትን የአካባቢው ሰው ሌሊት ሌሊት አፍርሶ እና አግዞ እየወሰደ አስቸገራቸው። በጳላ እንደ እኔው አገራችሁን ትወዳላችሁ ቢባል ለምተው ስለ ነበር፤ "ቆይ አዝዚህ ኢትዮጵያውያን ሌላ አገር አላቸው እንዴ? ከአገራቸው ስርቀው የት ነው የሚወስዱት?" አሉ ይባላል።»

«አሁን አሁን ትውልዱ ጉዳዩን እያስተዋለ እየተለወጠ ነው። ምናልባት ቀድሞ እንዲህ ያለ ነገር ሊኖር ይችላል፤» አለ ኢትዮጵያዊው እንግዳ።

«የለም የለም እንዲያውም ብሏል። አዲሱ ትውልድ የምትለው የሚገኝ ውክ እኔ በማስተምርበት ኮሌጅ ነው። ዐየኹትኩ። ቤተ መጻሕፍት ገብቶ በድኻ አገር በጀት የታተመ መጽሐፍ የሚሰርቅ፤ የሚቀዳድድ፤ ሳይ ሳይ ትርኪ ምርኪ ነገር የሚጽፍ፤ ይህ ነው አገር ወዳዱ ትውልድ? ከእርሱ ቀጥሎ እዚህ ትምህርት ቤት የሚማረው የራሱ ወንድም እና አጎት መኾናቸውን አንኳን የሚረላው ነው አገር ወዳዱ? ከወውቀት ክርክር ይልቅ በገጠኝነት ተቧድኖ መደባደብ የሚቀናው ነው አገር ወዳዱ ትውልድ? ነገሩ ምን ያድርግ የሚያ ሰተምሩትም ቢኾኑኮ የአገራቸውን ሰው የሚያስተምሩ፤ እንወዳታለን

ለሚሏት አገር ትውልድ ሊያፈሩ የሚያስተምሩ አይመስሉም። የዛሬ ካያ ዓመት ባዘጋጁት ማስታወሻ አያስተማሩት፤ ከቤተ መጻሕፍት አውጥተው ቢሯቸው የደበቁትን መጽሐፍ ማጣቀሻ አየሰጡ ጥናት አያዘዙት ምን ያድርግ። በገጠሩ ሴት ልጅ በልጅነቷ ተጫውታ ሳትጨርስ ትዳርና በልጅነቷ ትወልዳለች። አርሷም ልጅ፤ የወለደችውም ልጅ ይኸንባትና አብረው እየተጫወቱ ያድጋሉ። አሁንም ኮሌጃቸውን እንደዚያው አደረጋችሁት።

«አሁን በየሐክምና ቦታው የሚሠራው የድሮው ትውልድ ነው ልትለኝ ነው? ለመኾኑ አርሱ አገር ወዳድ ነው? ጊዜ ባለፈበት መድኃኒት ወገኑን የሚያክመው፤ በመንግሥት በጀት የተገዛ መድኃኒት አውጥቶ የሚሸጠው፤ ገንዘብ ለመስብሰብ ብቻ የሌለ ምርመራ አያዘዙ ድካው ተማርሮ ከሐክምና ይልቅ ወደ ዳማክሌ አንዲጓዝ ያደረገው አገሩን ስለሚወድድ ነው?»

«አሰኪ የመኪና ምርመራ እንዴት እንደሚደረግ ተመልከት። መኪናው ሳይታይ በሰልክ እኮ ነው የሚመረመረው። ለመኾኑ መርማሪው ሰውዬ ይኼ መኪና አርሱን፤ ቤተሰቡን፤ ዘመዶቹን እንደማይገቡ ርግጠኛ ነውን? አገሩን ስለሚወድ ነው ሕዝብ አንዲያልቅ ፈቅዶ የተበላሸ መኪና ጤነኛ ነው ብሎ የሚፈርመው?»

«በአንድ ወቅት አዲስ አበባ መንገዶቿን ለየመች ተብሎ በየቦታው ተለጠፈ። ሦስት ወር አልሞላውም የሲያሜው ለሌዳ ሲወድቅ እና ሲጠፋ። ማን ዘረፈው? አገር ወዳዱ። ተወካዮቹስ ቢኾኑ ለምን ዘወር ብለው አላዩትም? አገር ወዳድ ስለኾኑ ነውን?»

«እኔ አገር የመውደድን ጉዳይ አሁን እርስዎ ባሰቡበት መንገድ አስቤው አላውቅም። ብቻ እኛ የአገራችን ጉዳይ ሲነሣ ደመ ቁጡዎች፤ አትጓኩን ባዮች እና ኮስታሮች መኾናችንን ዐውቃለኩ፤» አለ ኢትዮጵያዊው እንግዳ።

«ልክ ነህ ይህንን ሃላም በሙሉ ይመስክርላችኋል። ይህች አገርከ ዝም ብላ አንዲሁ በነጻነት አልኖረችም። እንዳች ልዩ ነገርማ አላችሁት። አገራቸውን ባይወድዱ ኖሮ አባቶቻችሁ ደማቸውን ባልገበሩ ነበር። አጥንታቸውን ከስክለው ድንበር ባላጠሩ ነበር። ዘመናዊ መሣርያ የታጠቁትን በባህላዊ መሣርያ ባላሸነፉ ነበር። ግን አገር መውደድ ይኼ ብቻ ነው ወይ? ሌላ አይነት? እኛ ግን እንደ ፈለግን አንጫረስ፤ ሌላ አይዘረፈን፤ እኛ ግን እንዘራ

ረፍ፤ ሌላ አይጨቁንን፤ እኛ ግን እንጨቋቁን፤ ቅኝ ገዥ መጥቶ ቀንበር የኾነ ሕግ አያውጣብን፤ እኛ ግን እርስ በርሳችን ቀንበር አንጫጫን፤ ጠላት ወርሮ መብታችንን አይንካ፤እኛ ግን መብታችንን እርስ በርስ እንጋፋፈ ነው የምትሉት? ይኼኮ ነው ያልገባኝ ነገር። አገር ማለትኮ መልክስ ምድሩ ብቻ አይደለም። ይኼ ባለ ጉዳይ ኾኖ ቢሮህ የመጣው፤ ታምሞ ሊታክም እንተጋ የመጣው፤ ሊማር እንተጋ የመጣው፤ ሊገዛ ለቅኸጋ የቆመው፤ በሞያኽ እያገለገለ ኸው ያለኸው፤ በመኪናኽ ላይ የተሳፈረው፤ አርሱኮ ነው አገር፤» አሉ ሚ/ር ገዢ።

«እንዴ ሚስተር ገዢ፤ በዐሥረኛው ዓመት አገራችን መረረዎት መሰለኝ። እርስዎም እንደኛው ደመ ቁጡ ሊኾኑ ነው ማለት ነው? ባለፈው ታም መው ተኝተው እያለ የኢትዮጵያዊ ደም ነበር እንዴ የተደረገልዎ?» አለ ኢትዮጵያዊው ነገሩን ወደ ቀልድ ወስዶ ሐሳብ ለማስቀየር።

«ዐየኸ፤ ይህች አገር ይበልጥ ስታውቃት ይበልጥ የምታሳዝን፤ ይበልጥ የምታስቆሞ፤ ይበልጥ የምታንገበግብ ናት። ቆይ ግን ይህን ሁሉ የምታደርጉት አገራችሁን ስለምትወዱ ከኾነ አገራችሁን ባትወድዱ ኖሮስ ከዚህ የከፋ ምን ታደርጉ ነበር? አንድ እዚህ አገር የለማኹት ቀልድ ነገር አስ። አንድ ባል ሚስቱን ይደበድባታል። እርሷም ቤቷን ትታ ትወጣለች። በኋላ ሽማግሌ ገብቶ ታረቁ ያላችዋል። ባልም፤ «እኔኮ ስለምወዳት ነው የመታጓት፤ የፍቅር ነው፤» ይላል። ሚስቷም፤ «ስትወደኝ ከኾነ እንዲህ የምትመታኝ ስትጠላኝ ምን ልታደርግ ነው?» አለችው አሉ። አሁንም እናንተ በአገራችሁ ላይ ራሳችሁ ይህን ሁሉ ግፍ የምትፈጽሙት አገር ወዳድ ለለኾናችሁ ከኾነ ብትጠሏት ኖሮ ምን ልታደርጉ ነበር?»

ምን ስትሠሩ ነው የኖራችሁት?

በታው ካልዲስ ክፍ ነው። ኢትዮጵያ፣ ቻይና፣ ኤምሬትስ፣ ጃፓን እና ሲንጋፖር ቡና አየጠው ይወያያሉ።

«አነዚህ ከፊታችን የተሰለፉት ሰዎች ምን ፈልገው ነው?» አለችና ኤምሬትስ ጠየቀች፤

«ሰልክ ሰማሰገበት ብለው ነው፤» ኢትዮጵያ መለሰች፤

«እንዴ እስከ ዛሬ አዲስ አበባ ሽነው ሰልክ የሌላቸው አሉ ማለት ነው?» ጃፓን በአግራሞት ጠየቀች፤

«አዎ፣ አሉ፤» የኢትዮጵያ መለሰ ነበር፤

«አዲስ አበባ ሰልክ ከገባ ከ120 ዓመታት በኋላም ገና አዚህ ሰፈር አልደረሰም ማለት ነው? በመቶ ዓመታት ለንት ማይል ነው የምትጓዙት?» አለች ጃፓን አግራሞቿ ሳይጠፋ።

ኢትዮጵያ የዝነን ስሜት ፈቷ ላይ አጥልቶ እንዲህ ስትል መለሰች፤ «የመጀመርያው ሰልክ አዲስ አበባ የገባው በ1882 ዓ.ም ነው። ዛሬ 120 ዓመቱ መሆኑ ነው። አለከ ዛሬ ግን በአዲስ አበባ ተቀምጠው ሰልክ የሌላቸው ወገኖች አሉን። የመጀመርያው ባቡር አዲስ አበባ የገባው የዛሬ 92 ዓመት በ1909 ዓ.ም ነበር። እንኳን አድጎ እና በልጽጎ ወደ ሌላው ሲሰፋፋ መኖሩንም የሚያስታውሉት ዘፋኞቻችን ናቸው። በአገራችን የፖስታ አገልግሎት ከተወጣ 116 ዓመት ሆኖታል። አሁንም ግን የፖስታ አገልግሎት የማይገኝ ወገኖች በሚልዮኖች ይቆጠራሉ።

«የመጀመርያውን ባንክ ካቋቋምን 104 ዓመታት አለፉን። አሁንም ግን ያሉን ባንኮች በጣት የሚቆጠሩ፤ ያለን አገልግሎትም ገና ከምሬት ያልወጣ ለት ነው። አዲስ አበባ የመጀመርያውን የቧንቧ ውኃ ካዋች 116 ዓመታትን አሳለፈች። አሁንም ግን ውኃ በፈረቃ ከማከፋፈል አሳለፈችም። የመጀመርያ ውኃ ጋዜጣ ማውጣት ከጀመርንከ 114 ዓመታት እያስቆጠርን ነው። አሁንም ግን በተቀፈደደ እና ባላደገ ፕሬስ የምን ታወቅ ነን። ዛሬ ከፈረቃ አልላቀቅ ብሎ የሚያሠቃየን ኤሌክትሪክ አዲስ አበባን ከረገጠከ 113 ዓመታትን ደፈነ።

«የመጀመርያዎቹን ሰው ሠራሽ ድልድዮች ከሠራን ሦስት መቶ ዓመታት ሲያልፉንም፤ ዛሬም የመንገድ አሠራራችን እና ግንባታችን ግን ከጥራት ችግሮች አልተላቀቀም። የመጀመርያው የውኃ ወፍጮ ወደ አገራችን ከገባ ሰድለት መቶ ዓመታት ቢሆነውም በእጃቸው አህል የሚፈጩ ወገኖቻችን ግን አሁንም አሉ። የራሳችንን መርከቦች ገንብተን፤ ባሕር አቋርጠን ዘምተን የነበርን ሰዎች ዛሬ የራሳችን ጀልባ እንኳን ለመሥራት ምን እንደ ያዘን አይታወቅም? የሚኒስቴር መሥሪያ ቤቶቻችንን ማቋቋም ከጀመርን መቶ ዓመታት ቢያልፉንም በሚገባ የተዋቀረ፤ መረጃዎችን እና ሂደቶችን በዘመናዊ መልኩ ያደራጀ የሚኒስቴር መሥሪያ ቤት ለማየት ግን አሁንም ስዕለት ያሰፈልገናል።»

ጃፓን ገረማትና፤ «ከበርባ ዓመታት በፊት እኩል አልነበርንም እንዴ! ከዚያ በኋላ ወዴት ሄዳችሁ? እኛኮ አብራችኩን የምትጓዙ መስሎን ነበር? ነገር ዓለሙን ሁሉ ትታችኩት መነሳችኩ አንዴ? እስከ ዛሬ ግን ጊዜውን ምን እየሠራችኩ አሳለፋችኩት? ወይስ አንቺ 'ፓርታይም' አገራቸው ነሺ አንዴ?» አለች።

ኤምሬትስ ደግሞ ቀበል አድርጋ፤ «ከዛሬ በርባ ዓመታት በፊት በዜጎች ያለ ሥላሴ ኢራን ደርሰው ወደ ኢትዮጵያ ሲመለሱ በወቅቱ የነበሩት የኤምሬትስ ንጉሥ ሼክ ዛይድ፤ «እባክዎን አገሪን ይዩሉኝ?» ብለው ጠየቋቸው። ንጉሡም አግረ መንገዳቸውን ወደ ኤምሬትስ ብቅ ለማለት አስበው አውሮፕላኑ በዱባይ አውሮፕላን ማረፊያ ሲያከበኩብ በዜጎች ያለ ሥላሴ በአውሮፕላን ማረፊያው ዙርያ ለዐይናቸው የሚሞላ አንድም ቤት ያማሉ። ይህን የተመለከቱት ንጉሣችኩ፤ «እዚህ ወርጂ የት ሊያሳድሩኝ ነው?» ብለው ተመልሰው ወደ አዲስ አበባ ገሠገሡ አሉ። ዛሬ ንጉሡ ከሙታን ተነሥተው አኒያ፤ «ማደርያ አላገኝባቸውም፤» ብለው የናቋቸው የኤምሬትስ ጎጆዎች ለተረት ያህል እንኳን ጠፍተው ዓለምን የሚያስደንቁ ለማይ ጠቀስ ሕንጻዎች ሲዋቡ ባቸው ቢያዩ ምን ይሉ ይኸን?»

«ቆይ ግን፤ ባላችኩበት ቆማችኩ ወይስ እንደ ግመል ሽንት ወደ ጓላ ተጓዛችኩ። ለነገሩ እናንተ ትዝታ እና እንጉርጉሮ ይዋጣችኋልኩ። ታሪክ ለመተረክ ነው ወይስ ታሪክ ለመሥራት፤ ለመብዛምነት ነው ወይስ ለኑሮ የተፈጠራችኩት፤» ብላ ሲንጋፖር ሣቀች።

«ፊታውራሪ ተክለ ሐዋርያት የተባሉት የአገራችሁ ሰው፤ አውሮፓ ሊሻገሩ ጅቡቲ ወርደው ነበር። ታዲያ መርከብ እየመጠቁ እያሉ በዎች ሲተራ መሱ ያያሉ። 'ምን መጥቶ ነው እንዲህ የምትተራመሱት' ብለው ይጠይቃሉ። 'ትልቅ መርከብ መጥቶ ነው' ይሏቸዋል። ለምን ለእኔ አይታየኝም፤ ታዲያ ብለው ይጨነቃሉ። በኋላ ለካ እርሳቸው ተራራ ነው ብለው የገመቱት ነገር ነጋራ መርከቡ። ይህን ጊዜ ይበላጩና፤ <እርሳችሁ እንደዚህ ከባሕር ማዶ ለንት ብለሃት ሲፈጠር፤ ከደጋው አገራችን ላይ ተጎልተን ምንም ሳናውቅ የቀረነው በምን ምክንያት ነው? ይህ ሁሉ ጉድ ሲፈጠር እርሳችሁ የኛ አባቶች ለለምን ምንም ሳያደርጉ ቀሩ?> እያሉ ተቆጭተው ነበር ይባላል።» አለች አምራትሱ።

«አይ መሬት ላይ ያለ ሰው፤ አለ ጋላቢ፤ እናንተ ምናለባችኝ። ለዕድ ገታችን ዕንቅፋት የሆኑ ሰንት መከራዎች እንዳሳለፍን ብታውቁ ኖሮ እንዲህ ባላችኝ። መሰናክል ባይገጥመን ኖሮ ዛሬ ከማንም በቀደምን ነበር፤» አለችና ኢትዮጵያ አስተዛዘነች።

«እዚህ እናንተ አገር ትግራይ የነበሩ አቡነ ዮሐንስ የሚባሉ አባታችኝ የተናገሩትን አልሰማችኝም እንዴ?» አለች ቻይና። «አንድ ጊዜ አንድን ሰው ያገኙትና፤ «ትግራላሽ ወይ?» ብለው ይጠይቁታል። ሰውዬውም፤ «እልማ ርም» ብሎ መሰላቸው። «ለምን?» ሲሉ መልሰው ጠየቁት። «የምበላው ስለ ሌለኝ፤» ሲል መለሰ። ወዲያው ጳጳሱ ቀበል አደረጉና፤ «ታዲያ ምን እየ በላህ ደነቆርክ?» አሉት ይባላል። እናንተስ እየተቸገራችኝ መኖራችኝ ካል ቀረ ለምን እየተቸገራችኝ መርታችኝ አሳደጋችኝም? ችግር እኮ እንዲ ያውም የሰድገት ምንጭ ነው።»

«እኔ ግን ወደ ጓላ ያስቀራችኝ ዋነኛ ምክንያቱ ያጋጠማችኝ ችግር አይመለስኝም፤» አለች ጃፓን። «የሰድገት ማነጻጸርያ መንገዳችኝ ይመለ ለኛል፤» አለች ሲንጋፖር እንደ ቅኔ ነጣቂ ፈጠን ብላ። «አንዳንዴ የሰድገ ታችኛ መለኪያ ከእናንተ በፊት የነበሩት እንጂ ከእናንተ ጋራ ያሉት አካላት አይደሉም። እኔ በየቦታው ሰንዘ፤ በየሚዲያው እና በተጋበዣችኝባቸው ሰብስ በዎች ሁሉ በምኒልክ ጊዜ ከነበረው የትምህርት ስርጭት ዛሬ ይህን ያህል አድገናል፤ በልጅ አያሱ ዘመን ከነበረው ሆስፒታል ዛሬ በዚህን ያህል ፐር ሰንት ተመንድገናል፤ በንግሥት ዘውዲቱ ጊዜ ከነበረው የንጹሕ ውኃ አቅ ርቦት የዛሬው በዚህን ያህል ሰድገት ያሳየበት ሹኔታ ነው ያለው፤ ሲባል ብቻ

ነው የምሰማው። አብረውን የነበሩት እዚህ እና እዚያ ሲደርሱ እኛ ግን ገና እዚህ ላይ ነን፤ መሥራት የነበረብን ይህን ያህል ቢኾንም የሠራነው ግን ይህን ያህል ብቻ ነው የሚል አልሰማችኝም። ዛሬ እኮ የእናንተ ሯጮች ከጊዜ ጋራ እንጂ ከአበበ ቢቂላ ጋራ አይደለም የሚወዳደሩት። ዋናው ነገር በለባት ለንት ኪሎ ሜትር ትንዛላሽ ሳይኾን፤ በተፈለገው ፍጥነት እና ጊዜ ትደር ሳለሽ ወይ ነው?»

«እኔም አሁን አሁን እያሳሰበኝ የመጣው እርሱ ነው፤» አለች ኢትዮ ጵያ። «አንዳንዴ ነገሮችን ሁሉ አስተውልና፤ «በየቢሮው የሚያደርጉትን አለ ልቺ ግምገማ ትተው መቼ ነው ያለቶበትን በንጹሕ ንሊና የሚገመግሙት? እንደ ጆሮ ቀድሜ ከኋላ የመጡት ቀንዶች ለምን በለጡኝ? (ወጣ ወጣ እና እንደ ሽንብቆ ተንክባለላ እንደ ሙቀጫ ብለው ልጆቼ የተረቱት ለምን በራ ሳቸው ላይ ደረሰ? ያለፈውን በጭፍን ከመውቀስ ወጥተው ካለፈው የሚማሩት መቼ ይኾን? ከወገናዊነት፤ ከመሸናኛ፤ ሰሐተትን ከመሸፋፈን፤ ክብርን ከመጠበቅ፤ ለራስ ሳያሳንሱ ከመቀረስ ወጣ ብለው ሞያዊ እና ገለልተኛ በኾነ መንገድ የመጡበትን መርምረው እና ገምግመው እዚህ ላይ ተሳስተን ነበር። እዚህ ላይ ደግሞ ደግ አድርገናል የሚሉት መቼ ይኾን? የሚመጡት ጻድ ቃን፤ ጋላፊያ፤ ኃጥለን፤ እኛ ቅዱሳን እነዚያኞቹ ርኩሳን፤ እኛ ፍጹማን እነዚ ያኞቹ ሰሐተን እንደተባለ እስከ መቼ ይዘለቃል? እያልኩ አስባለኩ፤» አለች።

ይህን ጊዜ ጃፓን፤ «አንድ ታሪክ ልንገራችኝማ፤» አለች ፈገግ ብላ። «ለውዬው ዐይናቸው አላይላቸው ብሎ ወደ አንድ የዐይን ሐኪም ዘንድ ብቅ ይላሉ፤ ሐኪሙም ዐይንዎ እንዲያይ ከፈለጉ በሌላ መተካት አለበት ብሎ ይመክራቸዋል፤ እርሳቸውም ይሰማሙና ለቀዶ ሕክምና ቀጠሮ ይዘው ይወ ጣሉ። በቀጠሮው ለለት ወደ ዐይን ሐኪሙ ዘንድ ተጉዘው ቀዶ ሕክምናውን ያካሂዳሉ። ሐኪሙ የታመመ በይናቸውን አውጥቶ በብዙ ጥበብ ሌላ ዐይን ያስገባላቸዋል። ከጥቂት ጊዜ በኋላም ማደንዘዣው ሥራውን ይፈጽምና ሰው ዬው አፈፍ ብለው ይነግሉ።»

«እሺ» አሉ ሁሉም ቡናቸውን እየጨለሙ።

«እንዴ እንዴ በደንብ ታየኝኮ» እያሉ ሰውዬው በደስታ ሲናገሩ ሐኪሙ በሥራው ኮርቶ ደስ አለው። ወዲያውም ነርሷ ቀረብ ብላ፤ "በዙርያዎ

ምን ይታይዎታል እስኪ ይንገሩን? ብላ ትጠይቃቸዋለች። ሰውዬውም፡ "ነጭ ልብስ የለበሱ አይጠች በዙርያዬ ውርወር ሲሉ ይታዩኛል!" ብለው ይመልሱላታል። በዚህ ጊዜ ሐኪሙ ደንግጦ ወደ ውስጠኛው ከፍል ይገባል። ከዚያም ጫን ጫን እየተነፈሰ ይመጣና፤ "ይቅርታ ስሕተቱ የእኔ ነው። ያስገባኩልም የሰው ዐይን ሳይሆን የድመት ዐይን ኖሯል፤ ይቅርታ!" ይላቸውና አንደገና ያስተኛቸዋል።

«አና ምን ለማለት ነው?» አለች ቻይና፤

«አንዳንድ ሰዓቶች በአንድ ወቅት ኮሚዩኒዝም የሚባል ዐይን አሰገጥመው መሬው ሁሉ ማርክስ እና ሌኒን፤ ከተማው ሁሉ ሌኒን ግራድ፤ ትምህርቱ ሁሉ ማርክስዝም ሌኒኒዝም፤ ቤተ መንግሥቱ ሁሉ ከሬምሊን፤ ሥነ ጽሑፉ ሁሉ አብዮታዊ እየሆነ ነበር የሚታያቸው። በኋላ ደግሞ በስሕተት ያሰገጠሙት ዐይን ነው አሉና አሁንም ሌላ ዐይን አሰገጠሙ። አሁንም ዐይናቸው ቀለም አንጂ ነብረ ቀለማት አልታዩው ብሏል። የሚታያቸው አንድ ቀለም፤ አንድ መንገድ፤ አንድ ርአዮት፤ አንድ አካሄድ ሽኟል። ቆይ ኢትዮጵያ፤ አራት ዐይናት የሚባሉ ሊቃውንት ነበሯችሁ አይደል? መቼ ነው አንድ ዐይናት መሆን የጀመራችሁት?»

«እያሰብን ብንጋገር መልካም ነው!» አለች ቻይና ተቆጥታ።

«ይገርማችኋል!» አለች ኢትዮጵያ ነገሩ እንዳይከር፤ «አሁንምኮ ያለፈው ቆጭቶት፤ የሌሎቹ አስቀንቶት፤ ልዩ ልዩ መንገዶችን ፈትሾ፤ ከራሱ ጋራ የሚሰማማውን መርጦ የሚጓዝ የለም። የሦስት ሺሕ ዓመት የነጻነት ታሪክ አለኝ አያልኩ ብመካም በየጊዜው ግን ነጻ እወጣለኩ። አሁንም ነጻ ሊያወጡኝ የሚታገሉም አሉ። አሁንም እኔ ያልወጠዋችሁት ይጎረፍል፤ ያልጋገርኩት ያርራል፤ ከሚለው ስሜት ልጆቹ አልወጡም። የድመት ዐይን ያሰገጠሙ አይደሉም፤ የወሻ ዐይን ያሰገጠሙ ሥጋ፤ የዝንጀሮ ዐይን ያሰገጠሙ ነዳ፤ የጭልፈት ዐይን ያሰገጠሙ ጫጮት ብቻ ነው የሚታየው። የአንዱ ዐይን ብር ብሩን፤ የሌላው ሥልጣን ሥልጣኑን፤ የሌላው ደግሞ መሬት መሬቱን ብቻ ሽኟል የሚያየው። የአንዱ ዐይን ያለፈውን ነገር ሁሉ እንከን የሰሽ አድርጎ ለማየት የተሠራ ነው። የሌላው ደግሞ አርሱ ከሚሠራው በቀር ከእርሱ በፊት ምንም በጎ ነገር የማይታየው ነው። ለአንዱ በጣም አድጌ ያለኩ፤ ለሌላው በአጅጉ ወደ ኋላ ቀርቻለኩ።»

«የማትግባባት እንዴ ምክንያትክ አንድን ነገር ሲያግባብ በሚችል መልኩ የምታዩበት የጋራ ዐይን ስለሌላችሁ ሊሆን ይችላል። ሁሉም የየራሱን ብቻ ነፃ የሚያየው፤» ሲንጋግር ሐሳቧን ሰነዘረች።

«እረ ይብቃን እንሃድ» አለች ኤምሬትስ፤

«ቆይ ቆይ አንድ ነገር ልንገራችሁና ትሄጻላችሁ!» ኢትዮጵያ ነበረች።

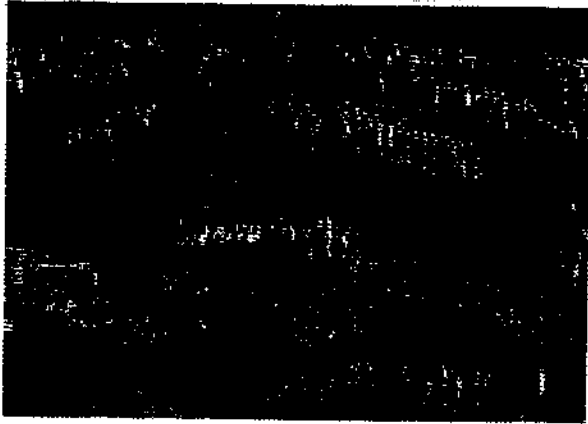
«ምን?»

«በአንድ ጫካ ውስጥ ጦርነት ተነሣና እንሰላቱ ሁሉ አየታጠቁ ወደ ግንባር ዘመቱ። ዔሊም ወጉ ይንካኝ ብሎ መሣርያ ወልውሎ ዘመተ አሉ። ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ብዙዎቹ ግዳያቸውን አየያዙ ወደ መንደራቸው መጡ፤ በመንደር የቀሩት ሚስቶችም አየዘፈኑ፤ አልል እያሉ ተቀበሏቸው። የዔሊ ባል ግን ቢጠበቅ ቢጠበቅ ቀረ። ዓመት፤ ሁለት ዓመት አለፈ። አልመጣም። በመጨረሻ የዔሊ ሚስት ሲጨንቃት ልፈልገው ብላ፤ ጓዟን ለብሰባ፤ ቤቷን ትታልትወጣ ስትል ዔሊን በሩ ሳይ እገኝቸው። እርሷም ደስ አላትና ፅልልታዋን አቀለጠችው። የዔሊ ባልም አጁን አፋ ሳይ አድርጎ፤ «እባክሽ ታገሽ!» ይላት ጀመር። እርሷ ግን ከደስታዋ ብዛት ጨክቷን ማቆም አቃታት። ባሏም ቢጨንቀው ጠጋ ብሎ፤ «እባክሽ ዝም በይ!» አላት። እርሷም ነገሩ ግራ ሽነባትና፤ «ለምን? የሰንብን ባል እልል ብዬ ተቀብዬ በአኔ ጊዜ ለምን?» ስትል ተናድዳ ጠየቀችው። ዔሊም፤ «ዝም በይ ገና ወደ ጦርነቱክ እየሄድኩ ነው!» አላት አሉ።

ሁሉም ተረቱን ከሰሙ በኋላ የተመካከሩ ይመስላል፤ «አሁን እንደ እዳለ የምትጀምሩት ግን እስከ ዛሬ ምን ለትሠሩ ኖራችሁ ነው?» አሉና ጠየቁ። መልስ ግን የለም።

የችቦ ሹክሹክታ

እነዝ በመስቀል በዓል ዋዜማ በመስቀል አደባባይ ተገኝቼ ነበር። አንድ ትልቅ ደመራ በአደባባዩ መካከል ቆሟል - በአደይ አበባ እና በኢትዮጵያ ባንዴራ አሸብርቆ።

ሕዝቡ ደግሞ ራቅ ብሎ በደመራው ዙርያ ከትሟል። እኔ የማቀርጠኝን በችቦዎቹ መካከል የነበረውን ውይይት ነው። የመስቀሉ ታሪክ ወደ ኢትዮጵያ ለእንዴት እንደ መጣ፣ የቀረው ነገር ሁሉ በመጽሐፈ ጤፉት የተጻፈ አይደለም።

«አንተ፣» ይለዋል እንደ ችቦ፣

«አቤት፣»

«እኛኮ የኢትዮጵያ ተምሳሌት ነን፤»

«እንዴት እንዴት ሽነን፤»

«ተመልከት፣ እያንዳንዱ ቅንጣት ዕንጨት ተባብሮ ችቦን ፈጠረ። እያንዳንዱ ችቦ ተባብሮ ደግሞ ደመራውን ፈጠረ። ያለዕንጨት ችቦ፣ ያለችቦም ደመራ የለም።»

«እና ትርጓሜው አንዴት እንዴት ነው?»

«እያንዳንዱ ሰው ተባብሮ ነገሩን፣ የእምነት እንድነቱን፣ ፓርቲውን፣ ማንበሩን፣ ስብሰቡን፣ ነገዱን፣... ወዘተ ፈጠረ። እያንዳንዱ ነገድ፣ ነገሩን፣ ፓርቲ፣ ማንበሩ፣ ስብሰብ፣ የእምነት አንድነት፣... ወዘተ ተባብሮ አንድ ሽኖ፣ ተዋሕዶ ደግሞ ኢትዮጵያን ፈጠረ። ሰው ባይኖር ነገ እና ነገድ፣ ፓርቲ፣ ማንበሩ፣ የእምነት አንድነት ባይኖር ደግሞ ኢትዮጵያ አትኖርም ነበር። ዐዩኸ፣ ዕንጨቱ የተሰበሰበው፣ ችቦው የተሠራው፣ ችቦውም ተሰብሰበ የተደመረው ዋና ዓላማው ደመራውን ለማስገኘት ነው። እኛም ይህ ሁሉ ሰው፣ ብሔር፣ ብሔረሰብ፣ ማንበረሰብ፣ ወዘተ የተሰበሰበው፣ የተደመረው ኢትዮጵያ የምትባለውን ደመራ ለማስገኘት ነው።»

«የማይተዋወቁ ዕንጨቶች ተዋውቀው እና ተሰማምተው ችቦውን የማይተዋወቁ ችቦዎችም ተሰብሰበው ተሰማምተውና ተዋውቀው ደመራውን እንዳስገኙት ሁሉ የማንተዋወቁ ሰዎች ተዋውቀዋል፤ ተሰማምተዋል እና ተባብረዋል። መንደራችንን፣ ነገራችንን፣ ብሔረሰባችንን፣ ፓርቲያችንን፣ ማንበረሰባችንን ፈጠርን። የማንተዋወቅ፣ የማንገናኝ ነገዶች፣ ማንበረሰቦች፣ ስብሰቦች፣ ፓርቲዎች፣... ወዘተ ተገናኝተዋል፤ ተሰማምተዋል እና ተዋውቀዋል፤ ኢትዮጵያን አስገኘን።»

«የበዓሉ ስያሜም መገለጫም ዕንጨቱ አይደለም፤ ችቦውም አይደለም፤ ደመራው ነው። ለእኛም ዋናው ነገር ግለሰብነታችን አይደለም፤ ብሔረሰባችንም አይደለም፤ ኢትዮጵያነታችን ነው። በርግጥ ጤናማ፣ ብቁ እና ማንነቱ የተጠበቀ ዕንጨት በሌለበት ችቦን ማሰብ፣ የተስተካከለ እና ችቦነቱ የተጠበቀለት ችቦ በሌለበት ደመራን ማሰብ አስቸጋሪ ነው። የእያንዳንዱ ዕንጨት ማንነት ሲስተካከል የተስተካከለ ችቦ ማግኘት እንደሚቻለው ሁሉ፣ የእያንዳንዱ ሰው መብት ሲከበር፣ እያንዳንዱ ሰው የሰውነቱን ፍትሕ ሲያገኝ፣ ሰው ሽኖ ሲያገኘው የሚገባውን ነገር ሲያገኝና ሲሟላለት፣ የብሔር፣ የብሔረሰብ፣ የነገ/የቡድን/ መብትን፣ ሀብትን፣ ፍትሕን፣ ፍላጎትን ማሟላት ይቻላል። የእያንዳንዱ ነገድ፣ ነገሩ፣ ስብሰብ መብት ባልተሟላበትና በማይከበርበት ሹክታም ስለ አገር ዓቀፍ መብት፣ ፍትሕ፣ ነጻነት፣ ክብር ማሰብ ዘበት ነው።»

እዚህ ላይ ሦስተኛው ችቦ ጣልቃ ገባና ሐሳብ ሰነዘረ። «አንድ የተረሳ ነገር አለ። እኛ ዕንጨቶች ተሰባስበን ችቦ ብንሸንም፣ ችቦዎች ተሰባስበን ደመራ ሽነን እንድንቆም ያደረገን አንድ ነገር አለ። ይኼ ከመካከላችን የተተካለውና አደይ አበባውን በራሱ ላይ ተሽከሞ የቆመው ምሶሶ

ክሊላ በማን ዙርያ ተሰባስበን ደመራውን እንሠራዋለን? እርሱ ነው ተሰባሰበን እንድንቆም፤ ቆመንም ደመራ እንድንኾን ያደረገን።»

«አሁን የአገራችንን ዋናውን ችግር እመጣኸው፤» እሉ አራተኛው ችቦ። «ዐዋኸ፤ ዕንጨቶች ተሰባስበው ችቦ መኾን እላቃተንም። ርግጥ ነው ትርጉም ያለው ነገር ለማምጣት እስከነችል ድረስ ጸንተን በችቦነት መቆም እንደማንችል እንታማለን። አንድም ችቦነታችንን ትተን ወደ ቀድሞ ዕንጨትነታችን መመለስ ወይም አንድ የነበረው ችቦ ተበታተኖ ትንንሽ ባለ በሙኒ ችቦዎች መኾንን አመል አድርገንዋል። ይህን ለጊዜው እንተወው።»

«በርግጥ እኛ ኢትዮጵያውያን ተፈጥሯዊ በኾነ መንገድም ይኹን ወደን በምናደርገው መንገድ ችቦ ሠርተናል። ተፈጥሯዊ በኾነ መንገድ ያልኹት። የአንድ ጎሳ፤ መንደር፤ አባል መኾንን፤ የቋንቋው ተናጋሪ፤ የባህሉ ተጋሪ ኾኖ አንዳች ስብስብን፤ እንድነትን መፍጠርን ነው። ወደን የምናደርገው ያልኹት ደግሞ እምነን የምንጓዝበት የሃይማኖት እንድነች፤ ተቀብለን የምንገባበት የፖለቲካ ድርጅት፤ ለማገበራዊ ተራድኦ፤ አንድን ዓላማ ለማሰፈጸም ስንል የምንመሠርታቸው ዕድር፤ ዕቁብ፤ ማሳበር፤ ቡድን፤ ክልብ የመሳሰሉትን ኅብረቶችን ማለቴ ነው። የዘመናችን ኢትዮጵያውያን ትልቁ ጥያቄ፤ «ችቦዎቼ ደመራውን ለመፍጠር የሚሰባሰቡበት ምላሳ የቀ ነው?» የሚለው ነው።

«የተለያዩ ብሔረሰቦች፤ ሃይማኖቶች፤ ፓርቲዎች፤ ቡድኖች፤ ክልቦች፤ ማኅበሮች፤ እንድነቶች፤ ኅብረቶች፤ ኢትዮጵያ የምትባለውን ደመራ ለመሥራት ሊያስባሰባቸው፤ አንድ ሊያደርጋቸው የሚችለው ምሶሶ ምን ድን ነው? እንድነታችን መፈጠር ያለበት በምን ዙርያ ነው? በታሪክ ነው? ቋንቋ ነው? ልማት ነው? ችግር ነው? ፓርላማው ነው? መልክእ ምድር ነው? ዘውድ ነው? የመቀሌውን ከሞያሌው፤ የጋምቤላውን ከሰማልያው ሊያስተሳስረው፤ አንድ ነን እንዲል ሊያደርገው የሚችለው የጋራ ትእምርታችን እና ዕቤታችን ምንድን ነው? በርግጥ ምንድን ነው? ኢትዮጵያ ብለን የምንጠራትስ ምድን ነው? አደሞውን ከአማራው፤ አማራውን ከትግራይው፤ አፋሩን ከአድሞ፤ ሰማሌውን ከቤኒሻንጉል፤ ጋምቤላውን ከእገው፤

ወላይታውን ከገሙዙ፤ ሐመሩን ከሐረሪው ሊያገናኘው፤ አንድ ሊያደርገው፤ ሊያስተባብረው፤ ሊደምረው የሚችለው ነገር ምንድን ነው?»

«ይህ ጉዳይ አገራዊ ውይይትን፤ የምሁራንን ትንታኔ፤ የሕዝቡን ንግግር፤ የፓርቲዎቹን ምክክር፤ የሚዲያዎችን አስተዋፅኦ፤ የእምነት ተቋማትን ውይይት ይሻል። የጋራ መግባባት ያስፈልገዋል። በየዘመናቱ መሪዎች፤ ፓርቲዎች፤ ርእሶች ዓለሞች በተቀያየሩ ቁጥር ሊቀያየር የማይችል፤ ነገር ግን ሊዳብር፤ ሊበለጽግ፤ ሥር ሊሰድ የሚችል አገራዊ ምሶሶ የቀ እንደኾነ ለይተን ዘብ ልንቆምለት የሚገባን ጊዜ ዛሬ ነው።»

«ይኼ ብቻ አይደለም የዘመናችን ኢትዮጵያውያን ችግር፤» እሉ እምስተኛው ችቦ። «እየተካሄደ ያለው የትውልድ ከርከር አንዳች ማግባቢያ ያስፈልገዋል። አንዳንዶች ስለ ችቦው እንጂ ስለ ደመራው አይጨነቁም፤ ሌሎችም ደግሞ ስለ ደመራው እንጂ ስለ ችቦው ግድ የላቸውም - ችቦውን ያለደመራው፤ ደመራውንም ያለችቦዎች የማስብ ጽንፍ። ለእኔ ግን ሁለቱም ጽንፍች ለችቦውም ለደመራውም አይጠቅሙም ባይ ነኝ። ችቦው ባይኖር ደመራ አይኖርም ነበር። ደመራ ባይኖር ደግሞ ችቦ የሚሠራ ባልተገኘ ነበር። ስለ ብሔር ብሔረሰቦች ቋንቋ፤ ባህል፤ ታሪክ፤ ልማድ፤ መብት፤ ድንበር ብቻ እያሰቡ እና እያስተማሩ፤ እየሰበኩ እና እያደራጁ ያለ አገራዊ አንድነት እና መግባባት መንገዝ ለራሳቸው ለብሔረሰቦቹም አይጠቅማቸውም።

«ባለንበት ዓለም እንኳንስ አንድ ብሔረሰብ ብቻውን ይቅርና አንድ አገር ብቻዋን እንኳን የዘመኑን ፈተና ተቋቁማ ለማለፍ ይችግራታል። ተመልከቱ እሜሪካውያንን፤ ጎምላ ሁለት ግዛቶች የፈጠሩት ኅብረት ነው እንገታቸውን ቀና አድርገው በጽናት እንዲጓዙ ያደረጋቸው። ተመልከቱ፤ የአውሮፓ ኅብረት አባል አገሮችን። የዓለሙን የንግድ እና የፖለቲካ ወጀብ ለመቋቋም በአንድነት እና በጽንዖት ከመቆም የተሻለ ነገር እንደሌለ ገብቷቸው ነው የአገራቸውን ድንበር የሚሻገር አህጉራዊ ኅብረት የመሠረቱት። በሺሕ የሚቆጠር ታሪክ እና ቅርስ ያላቸው ግሪኮች እና ጣልያኖች፤ የመቶ ዓመታት ታሪክ ካላቸው ቤልጅግም እና ሆላንድ ጋራ ተባብ

ረው በጎብረት እየኖሩ ነው። የተዋገት ፈረንሳይ እና ጀርመን የጋራ ፓርላማ ፈጥረዋል። 'ለዘገለፈ ሰርዮት፣ ወለዘይመጽዕ ዕቅድ' ማለት ይህ ነው።

«እንድ ጎሳ፣ ብሔር፣ ብሔረሰብ ብቻውን እሰብ፣ ብቻውን እድገት ብቻውን በልጽጎ የትም አይደርስም። 'እንድ ሰው አሰብ፣ እንድ በሬ ሰብ' የሚባለበት ዘመን ወይ አልፏል ወይ ገና አልመጣም።»

«በሌላ በኩል ደግሞ አገሪቱ የተለያዩ ጎሳዎች እንደሌላባት፣ ልዩነቶች እንደሌላባት፣ የባህሎች ማንደር እንዳልቸነቸ፣ የልዩ ልዩ እምነት መናኸር እንዳልቸነቸ አድርጎ እንዲሁ ሰለ እንዲት አገር ብቻ እናሰብ ቢባልም የማይቸን ነገር ነው።» ሲል ሰድሰተኛው ችቦ የበኩሉን ሐላብ ለመለንዘር ወደ ወይይቱ ተቀላቀለ።

«ኢትዮጵያ ከልዩ ልዩ ዐይነት የከበሩ ድንጋዮች የተሠራች ቤት እንጂ እንደ አክሉም ሐውልት ከእንድ ወጥ ድንጋይ የተሠራች ሐውልት አይደለችም። ኢትዮጵያ በንል ተዋሕዶ በተወቅቦ መኾን አለበት።» ሲል ቀጠለ።

«እንድ የአገራችን ተረት አለ። እፍ፣ ዐይን፣ ጆሮ፣ እጅ፣ እግር፣ አፍንጫ ተሰብሰበው፣ 'እኛ ይህን ሁሉ እየለፋን እንዳች ሳይሠራ ሆድ በእኛ ሳይ ተቀምጦ ለምን ይንቀባረራል። ከእሁን በኋላ ሠርቶ ይብላ እንጂ ማንም እንዳያበላው፣' ብለው አሄሩበት። እጅም አልቆርሰ አለ፤ አፍንጫም አሳሸት አለ፤ እግርም ምግብ ወዳለበት አልሄደ አለ፤ ጆሮም የምግብ ሰዓት ሲደወል አልሰማም አለ፤ ዐይንም ወደ ምግብ አሳይም አለ። በዚህ የተነሣ ሆድ ተራበ። እየቆየ ግን ሌሎች የሰውነት ክፍሎች በምግብ እጥረት በየተራ እየተዳከሙ ሄዱ። በመጨረሻም፣ 'ለካሰ ሆድ የሁላችንም ነው። ያለርሱ መኖር እንችልም፤' ብለው ተጸጽተው ወደ ቀድሞ ግብራቸው ተመለሱ ይባላል። ዐዮክ፣ እያንዳንዳችን ለኢትዮጵያዊነታችን ካልሠራን እና የጋራ መገለጫችንን እና ዕሴታችንን ካላገለበጥን በመጨረሻ ሁላችንም እንጠፋለን። እንዳችን ለሌላችን የምንሠራው ለዚያኛው ብቻ ስንል ሳይቸን ለራሳችንም ስንል ጭምር ነው።»

ስምንተኛው ችቦ እንድ ዕንጨት በመምዘዝ እጁን እወጣና ሐሳቡን ለነዘረ። «እያንዳንዳችን ዕንጨቶች የጋራ ነገር ፈልገን ችቦ እንደቸነው

ሁሉ እያንዳንዳችን ኢትዮጵያውያን የጋራ ነገር ፈልገን ቡድን፣ነገድ፣ ጎሳ ቸነናል። እያንዳንዳችን ችቦዎች የጋራ ነገር ፈልገን ደመራ እንደቸነው ሁሉ፣ እያንዳንዳችን ጎሳዎች፣ ነገዶች፣ ሕዝቦች፣ ፓርቲዎች፣ ሰብሰቦች፣ እምነቶች፣ ወዘተ የጋራ ነገራችንን አጉልተን ኢትዮጵያ የምትባለውን ደመራ በደንብ እድርገን መደመር አለብን።»

«እስኪ ተመልከቱ፤» እለ ዘጠነኛው ችቦ። «በዙርያችን የተሰበሰቡት በሚልዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ማንን ነው የሚያዩት? ዕንጨቶችን በየተናጠል ለማየት እይቸለም። ዕንጨቶች ተሰብሰበን ችቦ መሥራታችንን ግን ያውቃሉ። ችቦዎችንም በየራሳችን ለማየት እይቸለም። ደመራው የተገነባው ከችቦዎች መኾኑን ግን ያውቃሉ፤ ደመራውን ግን ያይቃሉ። የመጡትም ደመራውን ለማየት ነው። በማዶ በትሪቡኑ ሳይ ያሉት ባለሥልጣናት እንኳን እዚህ የተገኙት ደመራውን ለመለኮስ ነው። ደመራውን የሚያቀጣጥሉበትን ችቦ እንኳን መልሰው ወደ ደመራው እንድንት ነው የሚጨምሩት። እናም የፈለግነውን ያህል ለየብቻችን ብንቸን ዓለም ሊያየን አይችልም። በዓለም ፊት በፖለቲካውም፣ በኢኮኖሚውም፣ በገንዘብ ሚዛኑም ጎሳ ብለን፣ ጠንከር ብለን፣ በማንነታችን ከሩቁ እንድንታይ ከፈለግን ደመራ መኾን አለብን። ኢትዮጵያ የምንጎሳትን ደመራ ማጠናከር አለብን።»

«ዕንጨቶች ችቦ ለመኾን እንድ መሥዋዕትነት ከፍለናል። ተመልከቱ፤ በልጥ ታሰረናል። ይህ የውዴታ ግዴታ ነው። 'የሺሕ ፍልጥ ማለርያው ልጥ' ብለን እንተርት የለ። ካልታሰርን ችቦ እን ቸንም፤ ዕንጨት ብቻ ቸነን እንቀራለን። እያንዳንዱ ሰው፣ ሰብሰብ፣ ፓርቲ፣ ቡድን፣ ማኅበር ለመኾን ይችል ዘንድ ከራሱ የሚሠዋው ነገር መኖር አለበት። ለእንድነት ሲል የሚሠዋው ግለሰቦችነት ይኖራል። እኛ ችቦዎች ደግሞ ደመራ ለመኾን ስንል የከፈለነው መሥዋዕትነት አለ። በዚህ በምሶ ዙርያ ተሰልፈን ቆመናል፤ ተሠናክለናል፤ ተያይዘናል፤ ተቆላልፈናል። እያንዳንዱ ቡድን፣ ማኅበር፣ ፓርቲ፣ ተቋም፣ ሰብሰብም እንዲሁ ለደመራዋ ለኢትዮጵያ ሲል የሚሠዋው ነገር ሊኖር ይገባል። ዕንጨትነታችንንም፣ ችቦን

ታችንንም፤ ደመራነታችንንም ጠብ ቀን፤ እስማምተን እና አስተሳሰረን መንዝ ይገባል።»

«እኔ ፓትርያርኩ፤ ከንቲባው እና ፕሬዝዳንቱ እየመጡ ነው፤» አለ ዐሥረኛው ችቦ።

«የተነጋገርነውን ሰምተውን ይሸን?» አለ ዐሥራ አንደኛው፤

«ሰሚ ጆሮ እና አስተዋይ ልቡና ይሰጣቸው፤» ብሎ መረቀ ዐሥራ ሁለተኛው፤

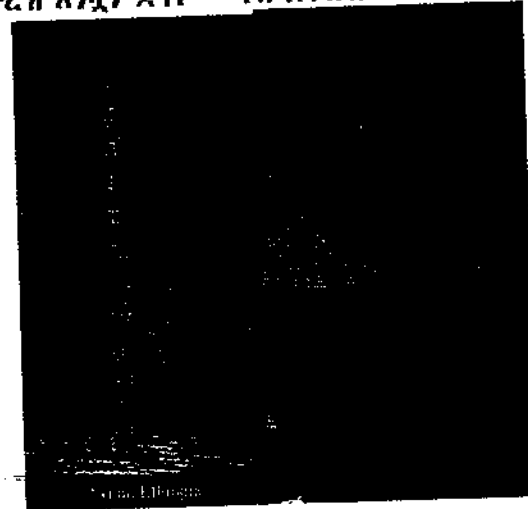
«አሜን!» አሉ ሁሉም።

የሁለት ሐውልቶች ወግ

ጣልያን ኢትዮጵያን በወረረ ጊዜ ተወሰደ የነበረው ሐውልታችን ተመልሶ አገሩ ገብቶ የተከላው ሥራም ተገባድሶ ተመርቋል። ታዲያ ከተተከለው ሐውልት አጠገብ ወድቆ የሚገኘው ረዥሙ ሐውልት እና ከጣልያን የመጣው ሐውልት ያወጉትን ወግ ባወጋችሁ የተሻለ መሰለኝ፤ ሌላው ሌላው በየብዙጉ መገናኛው ተነግሯልና።

«አንተ!» አለው አዲሱ ሐውልት፤ «እንዲያው እንኳን ደገና መጣሽ አይባልም ይህን ያህል ጊዜ በተመጣ፤ በመምጣቴ አልተደሰትሽም እንዴ?» ይለዋል።

የወደቀው ሐውልትም፤ «ሞቼ! እዚያው ኸነህ ዩሮ አንድ መላክ እዚህ ተገትረሽ እንኳን ደገና መጣሽ አትለኝም ትላለሽ፤» አለና መሰለት።

«ያነው በንት የአገር ልጅ ታገሉ ቢመለስ እንዲህ ትር ይለዋል?»

«አይ ሞቼ፤ "ሐበሻ ሐውልታችን ይመለስ" ቢል እውነት መሰለሽ፤ ምቀኝነት ነው። ምቀኝነት ባይኸንማ ዩሮ አንተን ተመለስ አያለ እርሱ ለምን

ይወጣል? እንተሰ ተማርከክ፤ ተዘርፈክ ነው። እርሱን ማን ማርከት ነው በሱዳን - ሊቢያ በበርሐ አቋርጦ፤ በሜዲትራኒያን ባሕር በጀልባ በሥቃይ ተሻግሮ ወደ ጣልያን የሚገባው? ባለፈው ጊዜ አልሰማክም፤ እነርሱ አሜሪካ ሐምበ ርገራቸውን አየገመጡ ለሲ ዕድል ገጥሟት ወደ አሜሪካ ብትሄድ፤ «ለምን አገርዋን ጥላ መጣች?» ብለው ተቃውሞ! ምቀኝነት ካልኾነ ምንድን ነው? ይልቅ እዚያው ችህ ለዚህ ቆሞ ለቀረውና ለእኔም "ኢንቪቴሽን" ብትልክልን ነበር የሚሻለው።»

አዲስ የመጣው ሐውልት በግርምት እያየው፤ «ምሁሩ ልሂቁ ልጅ ዐዋቂው በአጠቃላይ ሐውልታችን ይመለስ እያለ ከላይ ላይ ምት በላይ የለፋው ለቅርቡ ለታሪኩ ግኝት ስለኾነ እኮ ነው!»

«ዐየክ፤ እንዴ የሞኝነትክ መገለጫ ይኼ ነው። አንተን ለማለመለስ፤ ለማንጓዝ፤ ለመትከል በወጣው ወጭ ሰንት አስታዋሽ ያጣ ቅርስ ይጠገንበት ነበር። ይኹን የባዕድ አገር አንገፍግፎክ መጥተኻል። እኔ የሚገርመኝ የራሳችን ነገር የሚቆጩን በሰው እጅ ሰናየው ነው እንዴ?»

«እንዴት?»

«እዚህ ሰንት የብራና መጽሐፍ ተከባካቢ አጥቶ በየጊዜው ሲለረቅ፤ ሲበላሽ፤ ሲጠፋ ግድ የሚሰጠው የለም። በመቅደላ ጦርነት የተወለደው መጽሐፍ ካልተመለሰ ብለን መከራ እናያለን። እኔ ይኸው ወድቄ ከቀረኩ ሰንት ዘመኔ ነው። እኔን ላቃናክ ያለኝ የለም። አንተን ግን ካልመጣክ ብለው ጨቅቀው ጨቅጭቀው አመጡክ። አሁን እኔ እንተን ብኾን ያንተው ወገኖች የደረሰባቸውን እያየክ እግሬን አላነሳም ነበር። ወይም ደግሞ መጀመርያ የወደቁት ይነሡ ብዬ እሟገት ነበር።»

«እኔ ግን ከመጣሁ ጀምሮ ያየኩት አቀባበል እና ከብካቤ እንተ እንደ ምትለው አይደለም።»

«ለምን እንደ ኾነ ገብቶኻል?»

«አልገባኝም!»

«ዲያስጸራ ስለኾንክ ነዋ። እዚህ ተቀምጠክ ለአገርክ ግብር እየከፈልክ ከምትጠይቅ ከውጭ መጥተክ ብትጠይቅ መሬት ታገኛለክ። እንድ መሥራያ ቤት እንኳን ብቅ ብለክ ከውጭ መምጣትክን ከገለጥክ አቀባበሉ ልዩ ነው። ሌላው ቀርቶ የውጭ አገር እንግዶች ለሰብሰባ ሲመጡ ያለው የከተማ ጽዳት

እንኳን ለእኛ ሰነዎሪዎች አይደረግም። ይኸው እንተ ከውጭ በመምጣትክ ሰእንተ የታሰበ ጽዳት ለእኛም ተረፈን። ቆይ እሁን ታየዋለክ፤ ትንሽ ስትቆይ ትረላለክ።»

«ትረላለክ ስትል ምን ማለትክ ነው?»

«ይረሱኻል ነዋ፤ በጣልያንኛ ልንገርክ እንዴ፤ እሁን አንተን ለመትከል የተደረገውን ርብርብ ያህል ያን ከጎንክ የቆመውን ለመጠገን እንድ ዐሥረኛው አልተደረገለትም። ሌላው ቀርቶ ማንነትክን የሚገልጥ የማስታወቂያ ሰሌዳ እንኳን በዙርያክ አልቆመም። መቼ ተሠራክ፤ ከምን ተሠራክ፤ የትውልድ ቦታክ የት ነው፤ ምን ምን መሣርያ ተጠቅመው ሠሩክ፤ ለምን እዚህ ቆምክ የሚለውን የሚገልጥ አለኪ እንድ ምልክት በዙርያክ ታያለክ። ይህ እንግዲህ የመረላት ውጤት ነው።»

«ትዝ አይልክም፤ የላሊበላው እፍሮ እይገባ መስቀል ሲሰረቅ ሁሉም ጮኹ። በደገና ቀን "ፐሮሰስ" ጨርሶ በልጅዬም የገባውን ጨኸው ጨኸው አመጡት። እስኪ እሁን ከመጣ ጀምሮ ስለ እርሱ ሰምተክ ታውቃለክ። ባለፈው አንኳን የሚሰራየው በዓል በላሊበላ ሲከበር ስለ እርሱ ታሪክ ሥራዬ ብሎ ያነሣ አለ? ያስ ከኢድንብራ የተመለለው የመቅደላ ታቦት ከመጣ በኋላ እንድ ቀን እንኳን እንደ ሌሎቹ ታቦታት ሲነገሥ ዐይተክ ታውቃለክ? ዐየክ፤ ውጪ ስትኾን የተጮኸልህን ያህል ስትመጣ እያሰታውሱክም።»

«በእጃችን ያለውን የመናቅ ችግር አለብን ማለት ነው።»

«የመናቅ ችግር ሳይኾን የመናቅ በሽታ። አሁን በየአገሩ የተበተነ የብራና መጽሐፍ ፈረንጅ እጅ ገብቶ እየተጠናም፤ እየተረጎመም፤ እየታተመም ደረሰን እንጂ እዚህ በእኛ እጅ ቢኾን ማን ሥራዬ ብሎ ያጠናው ነበር። አታይም፤ የቀረውን መጽሐፍ ምን አደረግነው። በትክክል እንኳን መዝግብን ሰንት እንዳለን መቼ እናውቀዋለን? እንኳን ሌላው ቤተ ክህነት ራሷ ረስታዋለች።»

«ቆይ ግን ለምንድን ነው እንተን ከወደቅክበት ያላነሡክ?»

«ምን ዐውቃለክ። ምናልባት ዕድራችን ለመቅበር እንጂ ለማንሣት ሰላልተቋቋመ ይኸናል። «የሞተን ቅበሩ» የሚል እንጂ «የወደቀን አንሡ» የሚል ሰድር የለንም። በሌላ በኩል ደግሞ መቆምክን እንጂ እንዴት እንደ ቆምክ፤ መሠራትክን እንጂ ከምን እና እንዴት እንደ ተሠራክ የሚያውቅ

የለም። ሶድል ከገጠመኝ አንዳንዶች አንደሚያደርጉት ውጭ ወጥቼ እታከማለኩ። ምናል ከመምጣትክ በፊት ቢያንላ ውጭ ወሰደክ ብታሳከመኝ ኖሮ?»

«እዚያ አኔ የኖርኩበት አገር የወፎች ተከባካቢ፣ የወንዞች ተከባካቢ፣ የሐውልቶች ተከባካቢ፣ የጥንት ሕንጻዎች ተከባካቢ የሚባሉ ሕዝቡ ያቋቋማቸው ማዝበራት አሉ፤ መንግሥትም ያቅሙን ያደርጋል፤ ሕዝቡም ያቅሙን ያደርጋል። አንዱ ሳንዱ ብቻ አይተወውም። እዚህ አንዴት ነው?»

«እኛ ወዳጄ፣ ወይ ለፖለቲካ፣ ወይ አብሮ ለመብላት፣ ወይ ለመንዝ፣ ወይም ደግሞ ለመቀባበር ካልኾን በቀር ሥራ ለመሥራት መቼ ተባብረን እና ውቃለን። የአከሱም ጽዮን በዓል ሲከበር በየዓመቱ የሚመጣውም ቢኾን ከነገሽ ፎቶ ተነሥቶ ይሄድ ካልኾን በቀር የት ወደቅክ? ብሎ አይጠይቅክም።»

«አረ ተው አታማርር፤ አንተሰ ባይኾን ጎብኝ አላጣኸም፤ ይኼው ድላችን ሐውልትን ከጎዳና ተዳዳሪዎች በቀር ዛሬ ማን ያስታውሰዋል።»

«እሱሰ አውነትኾን ነው። "አር ፎን የሰኝም ብለክ አታማርር ጀሮው የማይለማ አለና!" ተብሏል። የእርሱ እንኳን በጥጋቡ ነው። ላዩ ላይ ያለው ሰውዬ ዝምብብዌ ሲገባ እርሱን ማን ቅር አለው። ያን ሁሉ ርእዮተ ዓለም ሲያለተምሩት፤ አንዱ የሠራውን ሌላው ማፍረስ ልማድ መኾኑን እንዴት ሳያሰተምሩት ቀረ።»

«አንዲያው ለነገሩ ይህን ያህል ዓመት በጣልያን ለትቀመጥ እንዴት ሲቲዝን አልኾንከም። አምቢ ብለኻቸው ነው ወይለ አምቢ ብለውክ ነው።»

«አይ፣ በሰደት ኖርኩ እንጂ ሲቲዝን እንኳን አልኾንከም፤»

«ዐየክ፣ ሲቲዝን ብትኾን ኖሮ ይህቺኛዋን ሐውልት አግብተክ ትወሰዳት ነበር። ብቻ አልፏል ተወው። ዘንድሮ መቼም ለእንተ እና ለዓባይ ድል ድይ ነው ሚሴኒየሙ የመጣው። ይኼው ድልድዩን የዛሬ ለድሳ አራት ዓመት ጣልያን ሠርቶት ቢሄድ ጃፓን አድጎ እስኪረዳን ድረስ ሳንጠግን ጠበቅነው። ወደፊት ደግሞ ከጎምሳ ዓመት በኋላ ዑጋንዳ እንደ ጃፓን እድጋ መጥታት ጠግነው ይኾናል። እኔ የምለው ግን እሰላም ከርሰቲያኑ "እሳድገኝ" ማለት ትቶ "ያደገ አታሳጣኝ" ኾነ እንዴ ጸሎቱ?»

«ደግሞ ወደዚያ ዞርክ፤ እኔ ሳይኾ ግን የታመቀ ብሶት ያለብክ ይመስላል፤»

«አይ አንተ፣ ብሶት ይነሰኝ። ሦስት ሺሕ ዓመት ሙሉ እዚህ ተገትሬ ከኋላዬ የተሠሩት እነ የሰማዕታት ሐውልት፣ እነ የአርበኞች ሐውልት ቢያንላ ቢያንላ በዓመት አንድ የእበባ ጉንጉን አያጡም። እኔም በጦርነት ምክንያት ብሠራ ጥሩ ነበር። መቼም ሐባኝ ለጦርነት የሚለጠውን ቦታ ያህል ለሌላው አይለጥም።»

«እንዲያው እዚህ አገር ሰኖሮ ምን ማድረግ እንዳለብኝ በደንብ የሚመክረኝ ሰው እስኪ ጠቀመኝ፤»

«ዐየክ፣ አሁን ገና የዋሕነትክ እሳዘነኝ። ደግሞ እዚህ አገር ምን ማድረግ እንደሌለብክ እንጂ ምን ማድረግ እንዳለብክ የሚመክር የት ታገኛለክ።»

አንስት

ሚስት ነኝ፤ ሚስት እፈልጋለኝ

ይህን ሐሳብ ያነሣችሁት ሌሃሊያን ስለሆነች እንዳይመስላችኝ፤ ባህላችንንም ንቁ እይደለም። ወንዶቼም ምናልባት፤ «ፈሚኒስት ነሽ፤» ልትሉኝ እንደምትችሉ እገምታለኝ። እኔ ግን ባለትዳር እና የሦስት ልጆች እናት፤ ብሎም የአንድ ትልቅ ኩባንያ ሥራ አስኪያጅ ነኝ።

ትላንት ልብን ከሚያደክም የሦስት ሰዓት ለብስባ በኋላ ስህርባ አምስት ደቂቃ ያህል ነድቼ ነበር ከምሽት ሦስት ሰዓት ቤቴ የገባችሁት። ባለቤቴን ከልጆቼ ጋራ እየተጫወተ እገኘችሁት። በርሳዬን ወርወር አድርጌ፤ «ርቦኛል፤ ራት እፈልጋለኝ፤» አልኩኝ። ሞግዚቷ አንገቴን አቀረቀረች። «ምነው?» አልኳት ገርሞኝ። «ሠራተኛዋ ሄዳለች፤ ራት አልተሠራም፤» አለችኝ። ርገብ እና ድካም አያንገላቱኝ ለቤተሰብ ራት ለመሥራት ተነሣች። መቼም የዚህ አገር የቤት ሠራተኛ እና የዚህ አገር ዋጋ ያለማስጠነቀቂያ ሽፍል የሚወጡት። ምን ራት ብቻ ጠዋት ልጆቼ ወደ ትምህርት ቤት ይዘውት የሚሂዱ ትንሽ መሥራት አለብኝ ለካ።

ጓዳ ገብቼ ጉድ ጉድ ለል ሞግዚቷ፤ «በርበሬ አልቋል፤» አለችኝ። በዚህ ብታበቃ ምን ነበረበት። በቤቴ ውለጥ ያላለቀ ነገር የለም። ምን ማድረግ ይቻላል? የቤት ሠራተኛ እንጂ የሠራተኛ ልብ መቅጠር አይቻል። ደመወዝ መጨመር አንጂ ኅሊና መጨመር አይቻል። እየተነጫነዋችሁም፤ እየተማረርኩም የምችለውን ያህል ማሰናዳቱን ቀጠልኩ። በመካከል ግን አንድ ሐሳብ መጣብኝ።

ምግብ እንደሌለ ከታወቀ እኔን መጠበቅ ለምን አስፈለገ? ባለቤቴ ወደ ጓዳው ገባ ብሎ ለምን ሠርቶ አልጠበቀኝም? ሁለታችንም ሥራ ነው የዋል ነው። ሁለታችንም ልጆቻችን በልተው ማደር እንዳለባቸው እናውቃለን። ሁለታችንም በጾታ እኩልነት እናምናለን። የሁለታችንም የትምህርት ደረጃ ተመሳሳይ ነው። ምክንያቱ አንድ ብቻ ይመስለኛል - እርሱ ባል እኔ ሚስት መኾኖችን። ከእርሱ በላይ እንዲያውም እኔ ነኝ ስደክምና ስታክት የዋልኩት። እኔም እንደ እርሱ ሚስት ቢኖረኝ ምን አለበት ብዬ ተመኘኩ።

ገንዘቧን በሙሉ ለጥቻት በታማኝነት ቤቱን የምታስተዳድር! በርበሬ ውጥ ሽርውን መጥናጥ ደቁሳ አዘጋጅታ! ጤፋን መርጣጥ ገዝታ፤ አለፈ ጭታ! ቅቤውን አንጥራ! ቅመማ ቅመሙን መጥናጥ በቤቴ ውስጥ ምን ጎደለ ምን አለ ብዬ ባልጨነቅ እንዲሁ ያለሐሳብ የምታኖረኝ ሚስት ብትኖረኝ እኔስ እጠላለሁ እንዴ?

የቤት ሠራተኞች እንኳን ከባሎች ይልቅ ሚሊዮችን ይጠላሉ። ወጥተው እንኳን ሲሄዱ፤ «እርሷ ናት እንጂ እርሳቸውማ የእግዚር ሰው ናቸው! ከእ ፋቸው እንዲት ነገር አትወጣም!» ብለው ባሉችን ነው የሚያመለግድቸው። ጨቅጫቃ፤ ነገረኛ፤ ገብጋባ፤ በትንሹ የምንናገር ተደርገን የምንቆጠረው እኛ ሚስቶች ነን። ከእነርሱ ጋራ ከፋ ደግ የምንነጋገረው እኛው ነን። ታዲያ ይህን ሁሉ ጥርግርግ አድርጋ ወለዳ የምትጨቃጨቅልኝ! ስድቤን ወለዳ ምስጋናውን የምትበጠኝ ሚስት ብትኖረኝ እኔስ እጠላለሁ እንዴ።

በርበሬ ተራ፤ ሽንኩርተ ተራ፤ ቅቤ ተራ፤ እትክልት ተራ፤ ምናለሽ ተራ፤ አህል በረንዳ፤ ሽቀጥ ማከፋፋያ ሄደ፤ ተከራክሮ እና መርጦ ለመግዛት የግድ ሚስት መሆንን ይጠይቃል? እንዳንድ ጊዜኮ ይገርማችኋል! ባሉች በህሥር ብር የሚገዙትን ሚሊዮች በእምስት ብር፤ ባሉች መቶ ብር የሚያ ወጡበትን ሚሊዮች ዐርባ ብር፤ ባሉች ጎምላ ብር የሚያወጡበትን እኛ በቫያ ብር ገዝተን እንመጣለን። ስምን? እነርሱ ግዴለሽ ለላሹ እና እኛ ለስምንጠ ነቀ። ወይስ እኛ ገብጋባ ሽንን እነርሱ ቸር ለላሹ?

ለመሸከም፤ ሥራ ለመሥራት እና ለቃ ለመሸጥ የሚመጡ ሰዎች እንኳ፤ ከእነ፤ ከሚሊዮች ይልቅ ከባሎች ጋራ መነጋገርን ይመርጣሉ። እናም ከወር ሲሉ፤ «ሚሊዮቱ ግግም አሉ እንጂ ባልዬውስ ዐርፈው ነበር!» ይሏችኋል። ይህ ለትሰሙ ባልሾናችሁ «ማረፍ» እያምራችኩም።

እንደ እውነቱ ከሽን ብዙ ባሎችኮ የቤታቸውን ባሉን እና መኝታ ቤት እንጂ ጓዳውን እያውቁትም። እንጅት የሚልጠው እና ጨንገራ የሚያቆስለው ደግሞ ጓዳው ነው። ሥራ ውሳኔች፤ ደክሟች፤ ርቧች፤ ታክቷች ወደ ጓዳ እንደ መግባት ያስ ቅጣት በትዳር ውስጥ የለም። እንዱ ተሠብሮ፤ ሌላው ተደፍቶ፤ ምግቡ ከፍቱን ተቀምጦ፤ ዕቃው ተደበላልቆ፤ ለፃመት የተባለው በለድለት ወር፤ ለወር የተባለው በሳምንት አልቆ፤ ጨው ከሰኳር ጋራ፤ ሩዝ ከክክ ጋራ ተደበላልቆ ስታገኙት እርር ድብን ትላላችኩ። አትተጠት ነገር

ቤታችሁ ነው፤ እትናገሩ ነገር ሰሚ እንጂ እድማጭ አታገኙም። በዚህ ጊዜ ነውኮ ባል መሆን የሚያምራችኩ።

ሚስቴ ከቤት ሠራተኛዋ ጋራ በትጨቃጨቅ እና በትጣሳ፤ ይህ ለምን አለቀ፤ ይህ ወዴት ሄደ፤ ይህን ለምን አልተናገራችኩም፤ ይህን ማን ሠባ ረው፤ ይሸኛው ወጥ ለምን ፍሪጅ ውስጥ አልገባም፤ ይሸኛው ለምን ተበላሽ፤ ለምን አልተባካም፤ ለምን አልተጋገረም፤ ለምን አልተፈጨም? እያለች ሚስቴ በትከራከር እኔም ባል ሾኜ፤ «እትጨቃጨቁ! በቃ ተያት! በትንሽ በትልቀ መነታረክ ምን ያደርግልሻል! ደመወዘን እትንኪባት!» እያልኩ መምከር ናፈቀኝ።

ሌላው ቀርቶ ከልጆች ጋራ ብሉ አትብሉ፤ ልበሱ አትልበሱ፤ ታጠቡ አትታጠቡ፤ ይህን እድርጉ አታድርጉ፤ ቅባት ተቀቡ አትቀቡ እያሉ መከራ ከር እና ሲብለም መጨቃጨቅ የሚሰቶ ሥራ ነው። እኔ ለምን እባቴን እንደ ወደድኩ አሁን ነው የገባኝ። የሚጨቀጭቀውን ድሮስ ማን ይወድዳል። ባሉች እንደሽነ መጫወቻ መግዛት፤ ከረሚላ እና ቸኮሌት ማምጣት፤ መዝ ናኛ መውሰድ እና ማጫወት ነው የሚችሉበት። ታዲያ የአሁን ዘመን ልጆች አባታቸውን ቢወድዱ ይፈረዳል። እኔም ልጄን የምታለብለ፤ የምታሰጠና፤ የምታጥብ፤ ተከራክራም ይኹን ተጨቃጭቃ ልጄን የምታበላ ሚስት ብት ኖረኝ ምናለ? እኔም ባል ሾኜ ልጄ ያስጭቅጭቅ የሚበሉትን ቸኮሌት እና እይበክሬም ብቻ እየገዛኩ ልጄ በወደዱኝ።

«ጽድቁ ቀርቶ በወጉ በካነኝ» አለች እናቴ። ብቻዬን የወለድኳቸው ይመስል ለልጄ ምን መጠጣት፤ ምን መብላት፤ ምን መልበበ እንዳለባቸው እንኳን የምወሰነውኮ እኔ ነኝ። ባሌማ መብላታቸውን እንጂ ምን እንደሚበሉ የሚያውቅ አይመስለኝም። ምንም ያህል ሥራ ቢበዛብኝ ቤት ደውዬ ማን ምን እንደ በላ፤ ማን ምን መብላት እንዳለበት ለሞግዚቷ መመርያ መስጠት ያለብኝ እኔ እኮ ነኝ።

ልጄን ለውነታቸውን ነካከፔ ማተኮላቸውን እና መቀዝቀዛቸውን፤ በሰውነታቸው ሳይ ለውጥ መኖሩን እና አለመኖሩን የማየው እንኳን እኔ ነኝ። እብረን ቤት ብንገባም እንኳን፤ «ዛሬ እንዴት ሽነው ዋሉ?» የሚለው የለለት ጥያቄ ከእኔ ነው የሚመጣው። እና ይህን ሁሉ ሽክም ተሽክማ ያለ ሐሳብ እንድናር የምታደርገኝ ሚስት ባገኝ መመረቅ አይደለም ትላላችኩ።

ወልጄ ለምን አልጠየቅኩኝም፤ ልቅሶይ ላይ የአዝን እንጀራ ለምን አላመጣኸም፤ ቡና አብረኸኝ ለምን አልጠጣኸም፤ ስትወጣ ስትገባ ለምን ሰላም አትለኝም፤ ስምን ልቅሶ ቤት ሄዶ፤ ጓዳ ገብቶ ወጥ አልሠራም፤ ሠርግ ቤት ተጠርቶ ለምን ሥራ አላገዘንም? ብሎ ባልን የሚቀየመው አላጋጠመኝም፡፡ ልቅሶም ሠርግም ብቅ ብሎ ከታየ እንደ ትልቅ ውለታ ይቆጠርለታል፡፡ ሚስት ስትኾኑ ግን ብዙ ይጠበቅባችኋል፡፡ እናም አንዳንድ ጊዜ ሠርግ እና ልቅሶ ላይ፤ ዕድር እና አራስ ቤት እኔን ኾና የምትጠይቅልኝ፤ የሚወሰደውን ወስዳ፤ የሚሠራውን ሠርታ፤ የሚከፈለውን ከፍላ ውለታ የምትገዛልኝ፤ እኔም ሲመቸኝ ብቅ እያልኸ፤ ኮራ ብዬ፤ በገዘንተኛው መካከል ጋቢዬን ለብሼ፤ ከቻልኸም ካርታ ተጫውቼ፤ ሠርግ ላይ ከቻልኸ አስተናግጄ ካልቻልኸም እንደ አድባር መሀል ላይ ጉብ ብዬ ባል ኾኔ መመለገን አማረኝ፡፡

ሌላው ቀርቶ ባል በሚስት ቤተሰቦች ዘንድ ከሚያጋጥመው ማሳበራዊ ችግር ይልቅ ሚስቶች ከባል ዘመዶች የሚያጋጥማቸው ችግር ይብላል፡፡ አንዳንድ ጊዜ ሚስት መኾን ብቻውን እንደ ነገረኛ፤ ሰው በቤቷ ለመቀበል እንደ ማትፈልግ፤ እንደ ገብጋባ ያስቆጥራል፡፡ ምናልባትም ለቤቷ መልፋቷ ሳያንሳት በቤቷ ላይ ሌላ ሰው ሲያዝ እና ሲያበላሽ ስለ ሚያናድዳት ሊኾን ይችላል፡፡ አንዳንድ ሰው በቤታችሁ ጥልቅ ብሎ ገብቶ ሥልጣኑን ይወስድና ሐላፊነቱን ይተውላችኋል፡፡ ወይም ደግሞ በባህላችን፤ «አማት እና ምራት» ከሚባለው የቆየ መጥፎ አመለካከት የመጣም ሊኾን ይችላል፡፡ በዚያም ተብሎ በዚህ ሚስት በባሏ ብቻ ሳይኾን በዘመዶቹም ለመወደድ የመጣር ተጨማሪ ሥራ እለባት፡፡ ያለበለዚያ፤ «እርሱም የእግዜር በግ፤ ምኑን ያውቀዋል እርሷ ናት እንጂ፤» ትባላላችሁ፡፡ አይ ሚስት መኾን! በተለይም ወይ የሚረዳ ወይ የሚረዳ ባል ካልተገኘ፡፡

አንዳንድ የሥራ ባልደረቦቹ፤ «እገሊትኮ ባልዋ እንዴት የተባረከ መለላችኹ! ገንዘቡን ሁሉ አምጥቶ ለርሷ ነው የሚያስረክብት፡፡ እንዲያውም ከርሷ ጠየቆ ነው የሚወስደው፤» እያሉ ሲያመሰግኑ እሰማለኸ፡፡ በርግጥ ዋርካ በሌለበት እምቧጮም ዋርካ ነው፡፡ ግን ምናል እኔም ደመወዜን በሙሉ አምጥቼ አስረክቤው፤ ለፈልግ ከእርሱ እየወሰድኸ ባሌ ቤቱን ባስተዳደረልኝ፡፡ እኔም ባል ኾኔ፤ ገንዘብ ብቻ ሰጥቼ የቀረው ነገር ሁሉ ተዘጋጅቶ በጠበቀኝ? ባሉኝኮ ቤታቸውም ገንዘብ ሰጥተው ምግብ ይበላሉ፤ ሆኖልም ገንዘብ ሰጥተው

ምግብ ይበላሉ፡፡ ሚስት ስትኾኑ ግን ቤታችሁ ውስጥ በገንዘብ ብቻ ምግብ አታገኙም፡፡ ጉልበት እና ጨጓራችሁንም ካልጨመራችሁ በቀር፡፡

ይህን ሁሉ ላብሰለሰል ባላለበው ለጓቴ ነጉዳል ለካ፡፡ ሥራዬን ጨርሼ ወደ ላሉን ብቅ አልኸ፡፡ ልጆቼ ፈንግል እንደ ያዘው ዶሮ እዚህም እዚያም ወድቀው ዕንቅልፍ ወስዷቸዋል፤ ባለቤቴም ሰፋው ላይ ጋደም ብሎ ያለሐሳብ ተኝቷል፡፡ እርሱ ምን አለበት በደገና ጊዜ ባል ኾኗል፡፡

የወጥ ዕንጨት*

ሽንኩርት ለዘይት ነው
 ዘይት ለሽንኩርት፤
 ወጡ የነርሱ ነው
 አብረው የሠሩት፤
 ከሽንኩርት አይደለሁ ወይም ከዘይት፤
 ከወጥ ጣዕም አልገባ እኔ ወጥ ዕንጨት፤
 ከመከራ በቀር ሌላ ሳይተርፈኝ፤
 መሀል ቤት ገብቼ ምን አቃጠለኝ፡፡

* የወጥ ዕንጨት፤ በጎጃም የወጥ ማማለያ ማለት ነው፡፡

ሰማችን አይጥፋ

እንበሳቱ ሁሉ አንድሳ አንድሳ የሚያህል መፈክር እንግበው ፖሊስ ጣቢያው ፊት ለፊት አየሎች ተሰልፈዋል። ከዶሮ እሳክ ሰንገሪ ከድመት እሳክ አንበሳ፣ ከአባብ እሳክ ዘንዶ፣ ከሰግ እሳክ አጋዝን፣ ከድንቢጥ እሳክ

አዋራ የቀረ አንበሳ የሰም። እንዳንዶቹ ከቁመታቸው የሚበልጥ መፈክር ነው የያዙት። «የጠፋው ሰማችን ይሰተካክል!»፣ «በሰማችን መነገድ ይብቃ!»፣ «ያለሰማችን ስም መስጠት ይቅር!»፣ «ድርጊቱ ከእኛ ጋር አይገናኝም!»፣ . . ብቻ ምን እስፋችሁ ያልተያዘ መፈክር የሰም።

የፖሊስ አዛዥ ከዚህ በፊት ገጥሟቸው የማያውቅ ዐይነት ሰልፍ ስለ ሆነባቸው ገርሟቸውም ግራ ገብቷቸውም ሌሎች ፖሊሶችን አስከትለው ወደ ሰልፉ መጡ። አንድ አገር አንበሳት ሲሆኑ እንኳን የሚሰቡትን ለመሰማት ያነገቡትን መፈክርም ለማንበብ አልተቻለም። አዛዥ ጉሮጌቸውን ጠራገው፣ «አንዴ ረጋ በሉና እንደማመጥ! ምንድን ነው ሐሳባችሁ?» አሉ ፈገግ ብለው። «በሰማችን እየተነገደ፣ ሰማችን እየጠፋ፣ እንኳን ልንሠራው አስበነው በማናውቀው ነገር በከፋ እየተነሣን ስለኾነ ፖሊስ ያስቁምልን!» አስ በሬ ቀንዱን አያወዛወዘ።

«ምንድን ነው ጉዳዩ? ማን ነው ሰማችሁን ያጠፋው?» አዛዥ አሁንም እንደ ገረማቸው ነው።

አውራ ዶሮ ሁለት ከንፋን አንዴ አንዴ ቁርበት አራግፎ ካሸኳኳ በኋላ፣ «ሕፃናት ሴቶችን፣ አረጋውያንን፣ ወጣት ሴቶችን፣ ሕመምተኞችን፣ ነፍስ ጡሮችን፣ አቅመ ደካሞችን የሚደፍሩ ሰዎች በተገኙ ቁጥር፣ "አንሳሳዊ ጠባይ ነው" እየተባለ መነገሩ መቆም አስባለሁ» ብሎ ሊናገር ሁሉም አጨብ ጨቡ። የፖሊስ አዛዥም እየተገረመ፣ «እኛኮ ስም ለማጥፋት አስበን ሳይሾን ይህን አረመኔያዊ ተግባር መቼም ማስብ የማይችሉ እንበሳት እንጂ ማስብ የሚችል የሰው ልጅ ሊሠራው አይችልም ማለታችን ነው!» ብሎ ማብራርያ ለመሰጠት ሞክሩ። አካባቢው በተቃውሞ ተናጋ።

«ይኼ እኮ ነው የሚያበሳጨን። ይኼ እኮ ነው ሰልፍ እንድንወጣ ያደረገን!» አንበሳ ጎፈሩን እየነቀነቀ አንዴ አገላ። መሬቷ ተደባለቀች። «በእኛ በአንበሶች ዘንድ እንኳን ሕፃን፣ እንኳን ደካማ፣ እንኳን ሕመምተኛ ከሚሰታችን ውጭ ሄደን አንነካም። አንዱ አንበሳ በሽንቱ ባጠረው ክልል እንኳን ሌላ አንበሳ አይደርስም። ታዲያ እንዴት አድርጎ ያን ክፉ ሥራ የሠሩ ሰዎች በእኛ ስም ሲጠሩ ይችላሉ?» ብሎ እንደገና አንዴ ሲያገሣ አካባቢው በእንስ ሳቱ ጨኸት ተናጋ።

«እስኪ ጌታው ልጠይቅዎ!» አውራ ዶሮ ነበር። «አውራ ዶሮ ለአቅመ እርድ ያደረሰች ሴት ዶሮን ያውም በሰንት ልመና፣ ያውም ሳን ሳኗን ሄይ፣ እሽኳ ኩቶ፣ ቁሮ እያበላ ካልሽነ በቀር፣ አውራ ዶሮ ጫጩት ሲደፍር ዐይተው ያውቃሉ?» የፖሊስ አዛዥ አላየኩም ለማለት ራሳቸውን ነቀነቁ። በዚህ ጊዜ ውሻ ወደ ፊት ወጣ አለና፣ «ከሁላችኩም የእኔ ለም ነው በዚህ ጉዳይ የጠፋው። ሕፃናትን የሚደፍሩ ሰዎች «ውሻ» እየተባሉ ሲሰደቡ ይነደኛል፤ ይቆጩኛል። እኛ ውሾች በባህላችን ቡቶላ መድፈር ነውር ነው፤ አለበነውም እናውቅ። ከፍ ያለችውንም ቢሽን መድረሷን መፍቀዷን አይተን፤ ርጉዝ አለ መሽንዋን፤ አለመታመሟን እርጋግጠን ነው የምንተዋወቀው። እስኪ ታምማ የተኛችን ውሻ ግልገል ያለከተለችን ውሻ ሲደፍር ያያችኩት ውሻ አለን? እንኳን ለንጋራው በማናውቀው ነገር ስማችን መጥፋቱ አሳዛኝ ነው፤» አለና ውሻ ወደ ሰልፉ ተቀላቀለ። የእኔ ባል ባትሽን ይቆጩኝ ነበር አለችው ሚስቱ።

«እንዴት የማንንም ሥርዐት አልባ ወጠጤ «በሬ» እያላችኩ ትላደባላችኹ። እስኪ ወጣ ብላችኩ ከብቶች የተሰማሩበትን መስክ ኅብኙ። አንዲት ሳም ለአቅመ ጊደር ካልደረሰች ማን ይነካታል? እስኪ ካልደረሰ ኩብሽ ብሎ በቀንዱ ሴት ጥጃ የቀጠቀጠ፣ አደጋ ያደረሰ፣ ጥጆችን ሲደፍር ለሞት ያበቃ በሬ ማን ነው? ይነገረንና እኛው ራሳችን ለፍርድ አናቀርበዋለን። እስኪ የትኛው በሬ ነው የአምስት ወር፣ የዓመት፣ የሁለት ዓመት ጥጃ ሲደፍር የተገኘ? ሌላው ቀርቶ ቅሪት የሽንቶ ሳም አንኳን በጠረፍ ለለምትታወቅ ማንም ዘወር ብሎ አይገላምጣትም። ባለማወቅ የተጠጋትም ነፍስ ጡር መሽኗን ሊያውቅ ዘወር ነው የማለው። ታዲያ አንዴት አንዴት ሽኖ ነው አራሳ፣ የአምስት ወር፣ የዓመት፣ የአምስት ዓመት፣ የዐሥር ዓመት ሴት ልጅ የሚደፍር ስመ ቀላል ሁሉ «በሬ» እየተባለ የሚጠራው። እንከባበር እንጂ ኅባዝ!» ሁለት ቀንዶቹን አወዛውዛ መሬቱን በአግሩ ፎገሰው።

ርግብ ቱር ብላ ከሰልፉ መካከል ወጣች። አዛዥ የተደገፉበት አጥር ላይ ቂብ አለችና፣ «በእኛ በርግቦች ዘንድ እንዲህ ያለ ነገር ፈጽሞ ነውር ነው። እንድ ርግብ ለአንዲት ርግብ ነው እኛ የምናውቀው። በላሎች እንኳን በየሰዉ ሴት ታዛ ሲኖሩ ሴቶቹ ተከብረው ነው። ዘፍኖ፣ ጨፍሮ፣ ልዩ የሽን ዳንል አላይቶ፣ ቀርቦ ተቀራርቦ ነው አንጂ ያለፈቃዱ አንዲትን በላል ሌላ በላል

ሊነካት አይችልም። ካልፈለገች አለመፈለገን በድምፅዋ ስታሳውቀው ጥሎ መሄድ ነው። በጎይል፣ በጉልበት ተጠቅሞ መድፈር ፈጽሞ ስምተነው አናውቅም። ከንፋን ዘርግቶ እቃጣለኩ የሚል ከመጣ አንኳን እርሷም ትቃጣዋለች።»

«ምን ይኼ ብቻ አለና?» ወንዱ ርግብ ተቀበላት። «አንኳንስ ጫጩት ርግቦችን ቀርቶ ባሏ የሞተባትን ርግብ የሚነካ የለም። ባሏ የሞተባት ርግብ እንኳን ሌላ ወንድ አልፈልግም ካለች ምንቃሯን ሠንጥቃ ትቀመጣለች። ማንም ወንድ ጠጋ ብሎ ምንቃሯ መሠንጠቁን ካየ፣ «በቃ፣ ለብቻዬ መኖር እፈልጋለሁ፤» ማለቷ ስለሽነ መብቷን ያከብርላታል። ስሜቱን መቆጣጠር ያቃተውን ሞገደኛ ሁሉ ይህን የመለለ በጎ ምግባር ባለን እንስላት ስም መጥራቱ ሞራላችንን የሚነካ ነው።» እንስላቱ የድጋፍ ጭብጨባ ችሯት።

አዛዥ በጣም ተገርመው፣ «እና የሁላችኩም ጥያቄ ይኼ ነው?» አለ። «አምን፣ ስማችን ጠፍቷል። እነዚህ ሕፃናት ሴቶችን፣ ለጋዎቹን፣ ሕሙማኑን፣ አረጋውያን ሴቶችን የሚደፍሩትን «እንስላ» እያላችኩ መጥራት እቁሙ። ይኼ ነው ጥያቄያችን፤» እንስላቱ ጮኹ። «መልካም፣ ጥያቄያችኩ ተገቢ ነው። ከአሁን በኋላ «እንስላ» ማለታችን ትተን ዕፅዋት ናቸው እያልን እንናገራለን፤» አሉ አዛዥ።

ድንገት እካባቢው በመዓዛ ታወደ። ከዛሬ እስከ ዝግባ ተክል የተባለ ሁሉ ከነ ሥሩ እየተገበሰበሰ ፖሊስ ጣቢያውን ከበበው። «ሊደረግ አይችልም! ፈጽሞ ሊደረግ አይችልም!» ይላሉ ዕፅዋቱ እየደጋገሙ። አዛዥ ከቅድመ ይልቅ በአሁኑ ተገረሙ። «ምን ሽናችሁ፣ ምን ሽናችሁ?» አሉ ዕፅዋቱ ባሉ በት እንዲቆሙ በእጃቸው አያመለከቱ። «እነዚህ ሕፃናት ሴቶችን፣ ለጋዎችን፣ ሕሙማንን፣ አረጋውያንን እና ባለ ትዳሮችን እየደፈሩ አገር የሚያጠፋ ሰዎች በእኛ ስም ሊጠሩ አይችሉም፤» እሉና ቅርንጫፋቸውን እያማቱ አጨበ ጨቡ።

«እኛ ትልልቅ ዛፎች ለትንንሾቹ መመኪያ መጠለያ ስንሽን እንጂ ሰን ደፍር ታይቶ ያውቃል? ያንዳችንን ዘር ወደ ሌላው ወሰደው የሚያራቡን ወፎች፣ ነፍሳት፣ ነፍስ እና እንስሳት እንጂ እኛ ያለፈቃዱ ማንን ደፍረን እናውቃለን? እስኪ ጫካ ውጤ፣ ያመመው የደከመው ዛፍ በሌላው ዛፍ ላይ ደገፍ ብሎ ያድጋል እንጂ ማን መታመሙን ዐይቶ ይደፍረዋል። እንዲያውስ

እናንተ ሰዎች እየመጣችኹ ባትጨፈጭፉን የትኛው ዛፍ ነው የሌላዋን ዛፍ ነጻነት የገፈፈው? ሴት ዛፎች በነጻነት ነው ጫካ ውስጥ የሚውሉት፤ ማን ያስፈራራቸዋል? ማን ይነካቸዋል? ሰለዚህ እነዚህ አረመኔዎች በአኛ ሰም እንዴት እድርገው ነው የሚጠሩት?» የዕቃው ሰልፍ መሪ መግሰጫውን እንብቦ በሥሮቹ ተሸከርክሮ ወደ ሰልፉ ተመሰሰ።

አዛዥ፤ «ታዲያ እንግዲህ እነዚህ ሰዎች ሰውም፤ እንሰሳም፤ ዕቃውም ካልኾኑ ምን ሊኾኑ ነው? በቃ፤ ከዛሬ ጀምሮ ሰይጣን ናቸው ብለን እንናገራለን፤» አሉ ምርጫ ብሏቸው። መሬት ተንቀጠቀጠች። አካባቢው ተደበላለቀ። ዐይኑ የፈጠጠ፤ ጥርሱ የገጠጠ። ሲያዩት የሚያስቸግር ፍጡር ከች አለ። አዛዥ በተጠንቀቅ ቆሙ። ሌሎች ፖሊሶችም የመሣርያቸውን መጠበቂያ ያዙ። «ጨርሱ፤ ጨርሱ እንዲህ ያለ ሰው በእኔ ሰም ሊጠራ አይችልም። እኔ ምንስ ከፉ ብኾን፤ ምንስ የፈለጋችኹትን ሠርታችኹ በእኔ ብታመካኙ ይህን እስ ቀያሚ ነገር በእኔ ሰም ልትጠሩማ አትችሉም፤» አሰና እንደ ነጎድጓድ ጮኸ።

«እኮ ማነኸ? ማነኝ ትላለኸ?» አሉት አዛዥ።

«ሰይጣን ነኝ፤ ሰይጣን!» አዛዥ ደንገጥ ብለው ትንሽ እፈገፈገ፤ ፖሊሶችም ወደ ፈታቸው ቀደም አሉ።

«እስኪ በታሪክ ውስጥ ምን ስሜ ቢጠፋ፤ ሰይጣን ሰይጣንን ደፈረ ሲባል ሰምታችኹ ታውቃላችኹ? በርግጥ በአኛ ዘንድ ግልገል፤ ወጣት፤ ሽማግሌ፤ ጤነኛ፤ በሽተኛ የሚባል ነገር የለም። ቢኾንም ቢኾንም፤ ሰይጣን ሰይጣንን አስገድዶ አይደፍርም። እንዱ ዳደኛችን ያለውን አልሰሙም ጌታዬ?» አሰና ሰይጣኑ ወደ አዛዥ ዞረ። «ደግሞ የሰይጣንን ነገር የት እሰማለኝ፤ እኔ...» አሉ አዛዥም እጃቸውን ወንጨፍ አድርገው።

«እንዱ ሁለት አግር አሰኝ ብሎ ሁለት ዛፍ ሲወጣ እንዱ የእኔ ቢጤ ሰይጣን በዛፉ ሥር ሲያልፍ ድንገት ያየዋል። ምን እንዳለ ያውቃሉ? "አሁን ብትወድቁኑ ሰይጣን ጣሰኝ ልትል ነው፤" አሰው።» የተሰበሰቡት እንሰሳት እና ዕቃው እንደ ሳይ በማቅ ፈረሱ። «አሁንም እነዚህ ሰዎች እኛ ሰይጣኖች እንኳን የማናደርገውን እያደረጉ በአኛ ማመካከታቸው የሰይጣንነታችንን ሞራል የሚነካ - ክብረ ነክ ነው።»

አዛዥ ግራ ገባቸው። «ታዲያ እነዚህ አረመኔዎች ሰውም፤ እንሰሳም፤ ዕቃውም፤ ሰይጣንም ካልኾኑ ምን ሊኾኑ ነው? እሰቸጋሪ ነገር እኮ ነው፤» አሉ በጫማቸው ጫፍ መሬቱን እየተመተመ።

«ሐሳብ አለን፤» አሰ ዝሆን ኩንቢውን እያወዛወዘ።

«እስኪ እንሰማው፤» አሉ አዛዥ።

«ሳይንቲስቶች ተሰብስበው እዲስ ሰም ያውጡላቸው፤» አሰ ዝሆኑ፤

«እርሱ ሳይሻል አይቀርም፤» አዛዥ ማሰታወሻቸውን አውጥተው ጻፉ። ናይርቢ፤ ኪንያ

ይድረስ ለእትዬ

ትሳንትና ያን 'በሌትሪክ' የሚሠራ መጭመቂያ በማቃጠል በጣም ተበላጭተው የተናገሩት ሁሉ በአንገሉ ውስጥ አለ! አልፈርድ ብዎትም! ደም ተፍተው ባመጡት ገንዘብ የገዙት ነውና። ሽኖም በእኔበ ቢኾን ይፈረዳል እትዬ! እርስዎ ዲግሪ ተምረው ነው ያ 'የሌትሪክ' ምን ምን እንደሚሠራ ያወቁት። «'ዎን' እና 'ዎፋ'ን እንዴት አትለዩውም!» ነው ያሉኝ? እኔኮ 'ዎን' እና 'ዎፋ' የሚባል ቋንቋ እዚህ እርስዎ ቤት ከመጣኹ ነው የሰማኹት። ባደግኩበት አገር አያቶቻችን እንኳን ሲናገሩት ሰምቼ አላውቅም።

እትዬ! እስኪ ያስቡት። እኛ የቤት ሠራተኞች የምንመጣው ከገጠር፤ እናንተ የምትገዙት መሣርያ የሚመጣው ከውጭ አገር። እንዴት አድርገን እንዳመደው። አንድ 'የፋፍሪካ' ሠራተኛ የኾነ ዘመዴ ልጠይቀው የሄድኩ ጊዜ፤ «እኛ 'ፋፍሪካ' አዲስ መሣርያ ሲመጣ አንድ ሳምንት ተምረን ነው ጃም ንሠራበት!» ብሎ ነግሮኛል። ለእኛ ለቤት ሠራተኞች እንኳን ለአንድ ሳምንት ለአንድ ቀን በሚገባ የሚያሳየን የለም። ብዙዎቻችን ተማርን ቢባል ከሦስተኛ ክፍል ያላለፍን ነን። ታዲያ እንዴት አድርገን እርስዎ ዲግሪ ተምረው 'ማኑ ፍል' የሚባለውን እንብባው ያወቁትን እኛ በዐሥር ደቂቃ ተነግሮን ይግባን?

ይኸው የእርስዎ ልጅ እንግሊዝኛ በየቀኑ አይደል የሚያጠናው፤ ያውም የሚያስጠናው ተቀጥሮለት። እርስዎ በአንድ ደቂቃ አጥንቼ ንብዝ አንድኾን ነው ፍላጎትዎ። አይ እትዬ! ይህም እዝጊር ሳለላቸው እንጂ ለሁሉ ይቻላል እንዴ?

«ሰምን መጀመርያ ሁሉን እችላለኩ ብለሽ ገባሽ!» አሉኝ። እይ እትዬ! አንዳንድ ጊዜስ የዋሕ ነዎት! ታዲያ ምን ልበል? ከገጠር የመጣኹት እንጀራ ፍለጋ ነው። ምንም አልቻልም ብል የሚቀጥረኝ አገኛለኩ? አንዳንድ ጊዜምኮ ድህነቱ ነው የሚያስዋሽን። «አንችልም ግን አስለምዱን!» ብንላቸው፤ «እኔኮ ቤት እንጂ የምግብ ሥራ ማሠልጠኛ የለኝም!» እያሉ ነው የሚያ ባርፋን። ስለዚህ ሳንወድ በግዳችን እንችላለን ብለን እንገባና እየተጣሳን እንሰ ምዳለን! እንጂማ እርስዎስ ሲያስቡት እኛ እየጋገርን ያደግነው በዕንጨት

እዚህ ያለው የሌትሪክ፤ እኛ ወጥ ስንሠራ የኖርነው በጉልቻ፤ እዚህ ያለው የሌትሪክና ጋዝ፤ እኛ ቡርቱካን፤ መዝ ሲፈጭ የት ዐይተን እናውቃለን? እዚህ ግን ሁሉ ነገር ካልተፈጨ አይበላም። ማሞቂያው፤ መቀቀያው፤ ማቀዝ ቃዣው፤ መጥ በሻው ሁሉ የሌትሪክ ነው። ሁሉም እንብባችኹ ሥሩ የሚል ነው። ሁሉም በሰዓት ዘግታችኹ በሰዓት ክፈቱኝ የሚል ነው። እኛኮ በጥላ እየቆጠርን ነው የኖርነው። ደግሞ በጥላ ሲቆጠር ሰዓት እንጂ ደቂቃ የለ ውም። አሁን እዚህ መጥቼ ሁሉ በደቂቃ ሲኾን ግራ ቢገባኝ አይፍረዱብኝ። ዕድገቴ ነው እንጂ አንጎሌ አይደለም። «አብሮ አደግ ሰይጣን በአንድ ሱባኤ ጠበል አይለቅም!» ይሉ የለ የርስዎ እክስት።

ደግሞ ተሁሉ ተሁሉ የገረመኝ አትዬ፤ በቀደም ተትምርት ቤት በመ ቅረቴ ተናድደው፤ «እንዴት ራሳይ አይኖርሽም!» ያሉኝ ነው። እኔ እንዲት ምስኪን ድካ፤ እንጀራ ፍለጋ ከገጠር የመጣኹ ሠራተኛ ራይ እንዴት ዐያ ለኹ። በአገራችን የበቁ ባሕታውያን እና ንጡሕ ንጡሕ ባልቴቶች ናቸው ራይ የሚያዩት። እነርሱም ቢኾኑ ለሽማግሌች እንጂ ለእኛ የት ይነግሩናል? «ዶሮ ብታልም ጥሬዋን» ቢባል አልሰሙም? እኔ ስራሴ ደክሞኝ ወድቄ ጠዋ ት ከመነሣት በቀር እንኳን ራይ፤ የረባ ሕልም አይቼ አላውቅም።

አንዳንድ ጎበዞች ታልኾኑኮ ብዙዎቻችን ተምረን ያልፍልናል ብለን አይደለም ትምርት ቤት የምንሄደው። እዚያ ቢጤዎቻችንን ለማግኘት ነው። ዐዩ፤ እዚያ ተቢጤዎቻችን ጋራ ኾነን የቤት አሠሪዎቻችንን ስናማቸውና ስንወቅሳቸው የተቃጠለው አንጀታችን ይርሳል። እርስዎስ እንዳንድ ጊዜ ስል ምድ ልውውጥ ነው እያሉ ለሁለት ሰዎስት ቀን ሌላ አገር ይሄዱ የለ። እኛ ምኮ ስልምድ ልውውጥ ነው ትምርት ቤቱን የምንወደው እንጂ መቼ አጥን ተን መቼ ልናልፍ ነው። የእርስዎ ልጅ የሚያስጠናው አለ። ሲደፍን የሚ ሽልመው አለ። አንግዳ ወደ ቤት ሲመጣ እያሞገሱ ስለ እርሱ ይናገራሉ። እኛ ይህ ሁሉ የለን - የሚያስጠናን የለ፤ ብናልፍ የሚሸልመን የለ፤ አንደኛ ብን ወጣ ለስው የሚናገርልን የለ፤ ደግሞ የቤት ሠራተኛ መማርዋን እንጂ ምን እንደምትማር ማን ያወቅላታል ብለው ነው።

እንዲያው እርስዎ ደግ ኾነው ለምን አትማሪም እያሉ ተቆጡኝ እንጂ ንደኞቼ የሚያወሩትማ ያሳዝናልኩ። ስው ቤት ስንቀጠር፤ «ተማሪ ከኾንኸ

ደመወዝሽ ይቀንሳል፤ ካልተማርሽ ይጨምራል፤» የሚሉት አሉ። ባይኾን፤ «ተምረሽ ከአንድ አስከ ዐሥር ካልወጣሽ ደመወዝ አቀን ሰብሻለሽ፤ ከአንድ አስከ ዐሥር ከወጣሽ ደግሞ እጨምርልሻለሽ፤» ቢሉን ባማረባቸው። ነገሩ አልፈርድባቸውም። አንዳንዶቹ ትምርት ቤት ሄደው ሲመለሱ ከአሁያዎ ጋራ እንደ ዋለቸው ጊደር አመል አውጥተው እየመጡባቸው ነው። ቢኾንም እትዬ ይህ የትምርት ዝናም ለእናንተ ሲዘንም ለእኛ ካላካፍ፤ አስተዳደጋችን የበደ ለንን እናንተ ካላሻራችሁልን፤ ያው ዞሮ ዞሮ የምትገዱትን እናንተም ጭምር ናችሁ። ያልተማረች ሠራተኛ በረመጥ እንጂ በ'ሪፎም' መሥራት እንዴት ትችላለች።

ዐዩ እትዬ! እኔ ከገጠር ሰመጣ እንደ ጓደኞቼ ያልፍልሻል ብዬ ነው። ያች ዘነቡ ሁለት ዓመት አዳሳባ ሠርታ አገሯ ስትመጣ የለበሰችው ልብሰት ያደረገችው ጫማ፤ የተቀባችው ሽቲ፤ ለናት ላባቷ፤ ለእንት ሰወንድሞቿ የገዛ ችው ጨርቅ፤ ቢያዩትክ እትዬ! ሰፈሩ ሁሉ ጉድ ነው ያለው። አባቴ አን ኳን፤ «ልጅ ማለት ዘነቡ ናት፤ ይኸው እርሷ አልፎላት ዘመዱን ሁላ አሳለፈችለት፤» እያለ ደጋግሞ መረቃት። ያኔ ታዲያ ልቤ ተነሣሣ፤ እርሷ ተከትዬ አዳሳባ ገባች። ለካስ እዚያ እንዳ የናት አይደለችም። እኔማ የራሷ ቤት ያላት ወይዘሮ መስላች ነበር። ለካስ ምናምኒት የሌላት ድካ ናት። ያላትን ሁሉ ገጠር በትና በዶ እጇን ጥሯል ሰካ የተመለሰችው። ታስጠጋኛለች ብዬ ያሰብኳት ዘነቡ ለካስ ለራሷም መጠጊያ የላትም። ምናል ያን ሁሉ ብር ከምትበትነው አንድ ጥሪት ብትይዝበት ብዬ ታዘብኳት።

እኔም ይኸው ከሰው ቤት ጠደ ሰው ቤት እየሆርኩ እሠራለሽ። ዐዩ እትዬ! እርስዎ የዋሐ ነዎት። «ወደፊት ምን መኾን ነው የምትፈልገው?» ይሉኛል። እንደ ዘነቡ ሽክ ብዬ ለብሼ አገሬ ገብቼ፤ ለዘመዶቼ ጨርቅ ከማ ካፈል ውጭ ምን ላባብ እችላለሁ። ከዚህ በላይ ለማስቢያ የሚኾን አንጎልሰ ከዬት አገኛለሁ? የነብር ዐይን ወደ ፍየል፤ የፍየል ዐይን ወደ ቅጠል እደል እንዴ! እኔ የዕለቱን እንጂ፤ ትምርት ቤት እንደማያቸው ጓደኞቼ መልበሴን እንጂ፤ ነገ እዚህ ቦታ እደርሳለሁ ብዬ በየት በኩል ላለብ። በየጊዜው የሚቆጣኝ እንጂ እንደ እርስዎ የሚመክረኝ የት አገኛለሁ።

እርስዎ፤ ተምረዋል፤ ያነባሉ፤ ከፍታሉ ሰዎችም ጋራ ይወላሉ፤ ከፍ ያሉ ሰዎችን ያይና እኔም ከፍ ማለት አለብኝ ብለው ያሰባሉ። እኔ የምውሰው ጓዳ እና ማድቤት፤ ትምህርት ቤት የማመሸው ከእኔ ከባሉ ሰዎች ጋራ፤ ማንን አይቼ ከፍ ልበል። እስኪ በየሰው ቤት የቤት እመቤቶች በተሰበሰቡ ጊዜ የሚያወሩትን ያስተውሉት - ሰርቃ ሰላ ሄደችዋ፤ ሶቃ ሰላ ሠበረችዋ፤ ልጆችን ሰላንገላታችዋ፤ ሰዕረፍት ብላ ሄዳ በዚያው ስል ቀረችዋ የቤት ሠራተኛ ሲያወሩ እንጂ ተምራ አልፎላት ትልቅ ደረጃ ስለ ደረሰችዋ ሠራተኛ ማን ያወራል? ታዲያ የማናውቀው አገር እንዴት ይናፍቀን?

«ሶቃውን ለምን ታንኳኪዋለሽ?» ነው ያሉኝ። እኔ ብቻዬን እንድ ግቢ ውስጥ ነው የምውሰው። ታዲያ ሶቃውን ካላንኳኪኩ ቤቱ መቃብር ኾኖ ይዋጠኝ እንዴ? ደግሞክ እንዳይንኳኪ ብዬ ስጠነቀቅ ይብሰዋል።

እርስዎ ከሚበሉ ቤትዎ ቢጸዳልዎ ነው የሚደሰቱት። ግርም ይለኝ ልኮ። እኔ አጸዳሁት ያልኩት ለእርስዎ ምኑም አልተነካም። ሲያላዩኝ ደግሞ ልክ ነዎት። ግንኮ የክፋት አይደለም። ለእኔ ያ በቂዬ ነው ብዬ ሰለማሰብ ሳይኾን አይቀርም። ለራሴ የሰጠኩት ቦታ ሳይኾን አይቀርም። ቆሻሻ ልብሰ ልብሰ መዋል፤ በተተራመሰ ሶቃ ውስጥ መቀመጥ፤ ለእኔ በቂዬ ነው ብዬ እሰቤ ሳይኾን አይቀርም። የቤት ሠራተኛ ነኝ፤ በቤቱ ውስጥ ካሉት ሰዎች የመጨረሻዋ እኔ ነኝ፤ ለእኔ ይህ መቼ አነሰኝ ብዬ ስለ ማሰብ እኮ ነው። «ለሕይወትሽ ዋጋ ስለማትሰጭው ነው፤» አሉኝ። አይ እትዬ! የእኔ ሕይወት ደግሞ በወር መቶ ጎምሳ ብር ከማውጣት ያለፈ ምን የረባ ዋጋ ይኖረዋል። እኔ ዋጋ ብሰጠው ባልሰጠው ሕዝቡ እንደ ኾነ «ገረድ» የሚል ዋጋ ስጥቶታል። እኛ ሠራተኞች ተሰብስበን እንኳን ሰልፍ ብንወጣ ይህን ዋጋ አይሰው ጠውም።

ብዙ ሰው መቆጣት እንጂ ማላየት፤ ማስተማር አይኾንለትም። እንዳ ንዶቼማ ይደበደባሉ። ማንም ሰው መቼም አጥፌ ኾኖ አልተወለደም። ዐዩ እትዬ! ቁጣ እና ስድብ ሰው የሚቀደር ቢኾን ኖሮ ይኼ የጎረቤታችን ልጅ የት በደረሰ ነበር። እባቱም እናቱም ሲጠጡ ሲገቡ ይወርዱበታል። እርሱ እቴ! ቀንጫ እና ባለጌ ሲጠርጉት እና ሲመክሩት ይብሰበታል እንደሚባለው እየባሰበት እንጂ እየተሻለው አልሄደም።

እኛምኮ ዐሥር ቢመክሩን እንድ እንይዝ ይኸናል። ዐሥር ቢሰድቡን ግን አንድም እንሻሻልም። እንዲያውም በልባችን፤ «ጀመሩ እንግዳህ!» እያልን ጥመት እንማራለን፤ የምንሠራውን እና የምንመከረውንም ለራሳችን ነው ብለን መለማት እንተወና እንደ እመቤቶቻችን ከአጠገባችን ዘወር እንዲሉ ብቻ፤ «እሺ እሺ» ብለን እንሸኛቸዋለን። ከያ ወዲያ ትዝም አይለን። ለው መጀመርያውኑ በኅ ልቡና ከሌለው እንዴት ይማራል?

ደሞምኮ ሰናጠፋ የምንወቀለውን የህል ጥሩ ሰንሠራ የሚሸልመን የለም። ይኸው ዛሬ ገበሬው እንኳን አልፎለት እየተሸለመ ነው። ተማሪውማ ድሮም ይሸለማል፤ እርሰዎላ ቢኾኑ በቀደም ዕለት፤ «ምለጉን ሠራተኛ ተብዬ ተሸለምኸኝ፤ የሁለት ወር ደመወዜ ተሰጠኝ፤» አላሉኝም። እሳኪ እኔን ግን ሽልመውኝ ያውቃሉ? ቢበዛ «ጥሩ ነው፤» ይሉኛል እንጂ። እንዳንደችማ፤ «ካመ ሰገንናቸው እናታችን ላይ ይወጣሉ። የቂሰ ሚሳት በወቀች ዐወቀች ቢሏት የባሏን ዳዊት እጠበቅ!» እያሉ ይተርታሉ። አንድ ሁለት ሠራተኛ በበደለው እገሩ ሁሉ መገዳት እለበት?

እትዬ ይህን ደብዳቤ ያለጣፍኩልዎ በጣም ተናድደው ስለነበር ብንግርዎም አይለሙኝም ብዬ ነው። ደብዳቤዬን እንብበው ከተረዱኝ ያሰጠሩኝ። አይዋ ፈንቴ ቤት ነው ያለኸት። ባለፈው ካመጡኝ ቤት ማለት ነው። ካልተረዱልኝ ግን ደገና ይኸኑልኝ። ለሁላችንም እግዜር የየለት እንጀራ አይንሳን።

ሌሎች ፤

«የባንኩን» ወይስ «የአገር ውስጥ ገቢውን»?

አገራችንን በተመለከተ የሚቀርቡ የሚነገሩ የሚተነኩ እርስ በርስ ሳቸው ግን ለመስማማት ቀርቶ ለመስማማት እንኳን የማይችሉ ሪፖርቶች መረጃዎች መግለጫዎች ወሬዎች አሉ።

አንዱ፡ «ኢትዮጵያ አድጋ አድጋ መካከለኛ ገቢ ካላቸው አገሮች ልትደመር ነው።» ሲል ሌላው ደግሞ፡ «እንኳን መካከለኛ ገቢ ካላቸው ወገኖች ልትደመር ቀርቶ ዝቅተኛ ገቢ ካላቸውም በታች እየወረደች በመሆኑ ለእርሷ የሚሾን አዲስ የኢኮኖሚ መጠርያ ሊቃውንቱ እየፈለጉ መሆኑን በዐይኑ በብረቱ አይቻለች።» ይላል። አንዱ ሪፖርት፡ «በኢትዮጵያ ዴሞክራሲ እያበበ፤ እያፈራ፤ እየሳመራ ነው።» ሲል ሌላው ደግሞ፡ «እንኳን ዲሞክራሲ ቢርክራሲም ሞቷል።» ይላል። አንደኛው ለብሉዊ መብት የተከበረበት፤ ነጻነት የበለጸገበት እንደ ኢትዮጵያ ያለች አገር የት ትገኛለች? ብሎ ስለቱን ሲያለገባ፤ ሌላው ደግሞ፡ «እንዲያውም ነጻነት የተወለደውም የሞቷውም እኛው አገር ነው። በመቃብሩም ላይ፤

ኢትዮጵያ ተወልዶ ኢትዮጵያ የሞተው፤

ነጻነት መልካሙ ባዳር የተቀጨው፤ ተብሎ የገዝን እንጉርጉር መጻፉን ለንደኛዬ ቀብር ለሄድ አንብቤያለሁ።» ብሎ የእጁን መጻፍ እያማታ ያወራል።

አንዱ በቀን ሦስት ጊዜ ቡና ከማፍላት ተሻግረን በቀን ሦስት ጊዜ መብላት ጀምረናል ሲል፤ ሌላው ሰው ጤፍ መግዣ ስላጣ ሆቴል ገብቶ እንጀራ በኤግዚቢሽን ማየት ጀምሯል ይላል። አንዱ የውጭ ግንኙነታችን እያደገ፤ ተለሚ እና ተወዳጅ እየሾንን ነው ሲል ሌላው የውጭ ግንኙነታችን እየተበላሸ እንኳን የሚሰማን የሚያለታውለንም እየጠፋ ነው ይላል። እንሸላት መንት ማደጉን የሚናገሩ ያሉትን ያህል እንሸላት መንት ቃሉ እንጂ ብሩ መቼ ወደ አገራችን ገባ ብለው የሚያራከሱም አልታጡም። አንዱ በአገራችን ፊልም ከማደጉ የተነሣ እንደ ሆሊውድ፤ «ኢትዮውድ» የሚባል ሊከፈት ነው ብሎ ሳይጨርስ ሌላው አፈፍ ብሎ ደግሞ እዚህ አገር ለከሪን እንጂ ፊልም መቼ አደገ ብሎ ይሞግታል። አንዱ ጋዜጠኞች አላደጉም እንጂ የፕሬስ ነጻነት እያደገ ነው ሲለን ሌላው ይነሣና የፕሬስ ነጻነት የጋዜጣ ወረቀት ዋጋን ያህል አላደገም ብሎ ዕጢ ዱብ ያደርጋል።

ሁሉም መረጃ ያቀርባል፤ ይተነትናል፤ ያብራራል፤ ይምላል፤ ይገዛል፤ ይመልስለታል፤ ይታመንለታል። ይህንንም ያንንም የሚለው ለአገር አስቦ ከልቡ መሆኑን፤ ማስረጃ መያዙን፤ በፎቶም፤ በፊልምም፤ በጽሑፍም ያቀርባል። እንዴት ነው ግን ስለ አንዲት አገር፤ ስለ አንድ ጉዳይ፤ ከመሠረታቸው የሚለያዩ እና ቢገናኙ ሊደባደቡ የሚደርሱ ሪፖርቶች እና መግለጫዎች የሚቀርቡት? እኔም ብዙ ጊዜ አልገባኝ እያለኝ ይኖር ነበር። ጥቁር ወይም ነጭ፤ ጨለማ ወይም ብርሃን፤ በግ ወይም ፍፃሜ፤ ቆላ ወይም ደጋ፤ ሞት ወይም ሕይወት፤ መቅደም ወይም መውደም፤ አድጋሪ ወይም ተራማጅ፤ ገዥ ወይም ተቃዋሚ ብቻ ነው እንዴ ያለን? በመሀል ያለ ነገር የለንም? እላለኝ። ቀጥሎ ያለውን ታሪክ አንዲት ወዳጄ ሰትነግረኝ ግን ከምክንያቶቹ አንዱ ወለል ብሎ ታየኝ።

ሰውዬው ለንግድ ድርጅታቸው ተጨማሪ የመንቀሳቀሻ ብር ለመበደር አሰበው ወደ ባንክ ተጓዙ። ባንኩ ጤናማ እና አትራፊ ለሆነ፤ ነገር ግን የመንቀሳቀሻ ገንዘብ እጥረት ላጋጠማቸው ገንዘብ እንደሚያበድር ለምተዋል። ባንኩ ይህን ብድር ለመስጠት ከሚያስቀምጣቸው ምመዛኞች አንዱ ደግሞ የድርጅቱን ትርፋማነት የሚያሳይ የሒሳብ ሪፖርት ማቅረብ ነው። እርሳቸውም በባለሞያ ይህንኑ ሪፖርት አሠርተው ብድር ለመጠየቅ በአቅራቢያቸው ወደሚገኝ ባንክ ተጓዙ።

የባንኩ የብድር ባለሞያ ጥያቄያቸውን ተቀብሎ የሒሳብ ሪፖርታቸውን ጠየቃቸው። እርሳቸውም ኮራ ብለው ከላምለናይታቸው አውጥተው አቀረቡ። የብድር ባለሞያው እገላብጦ ከተመለከተው በኋላ፤ «ጌታዬ ብናበድርዎ ደስ ይለን ነበር፤ ነገር ግን የሒሳብ ሪፖርትዎ ድርጅትዎ መክሰሩን ነው የሚያሳየው። በመሆኑም ልናበድርዎ የምንችል አይመስለኝም፤» አላቸው። ነጋ ዴው ደነገጡና፤ «ድርጅቱን አልከሰራም፤ እስኪ በደንብ እየው፤» አሉት። የብድር ባለሞያውም፤ «ይኸው ሪፖርቱክ፤ ይህን ያህል ሺሕ ብር ኪሳራ መድረሱን ነው የሚያሳየው፤» እለና ወረቀቱን አሳያቸው።

እርሳቸውም ጠጋ ብለው ሪፖርቱን ተመለከቱትና፤ «ውይ! ይቅርታ» አሉት ፈገግ ብለው። «እንዴት?» አለ የብድር ባለሞያው። «ይቅርታ ለአገር ውስጥ ገቢ የተዘጋጀውን ሪፖርት ነው የለጠኝህ። ለባንክ የተዘጋጀው ይኸ

ኛው ነው፤» አሉና ሌላ የሒሳብ ሪፖርት ከሳምሰናይታቸው መገዘዘው ሰጡት። እየሣቀ ሪፖርቱን ተመለከተው፤ ድርጅቱ እጅግ አትራፊ መሆኑን ያሳያል።

ለካሰ የዚያ ሁሉ የተቃረነ ሪፖርት አንዱ መነሻ ሪፖርቱ የተዘጋጀው ለባንክ ነው ወይስ ለአገር ውስጥ ገቢ ከሚለው ላይ ነው። ለካሰ ኢትዮጵያ ውስጥ ሦስት ዐይነት ወሬዎች፤ ሪፖርቶች፤ መግለጫዎች፤ ናቸው የሚቀርቡት - «ለባንክ፤ ለአገር ውስጥ ገቢ እና ለባለቤት።» ለባንክ የሚቀርበው በትርፍ፤ በብልጽግና፤ በዕድገት እና በሰኬት ብቻ የተሞላ ነው። ለአገር ውስጥ ገቢ የሚቀርበው ደግሞ ከሳራ እና ውድቀትን ብቻ የሚያሳይ ነው። ለባለቤቱ የሚቀርበው ግን ትክክለኛውን ትርፍ እና ከሳራ ያቀርባል።

አንዳንዶቹ ለሰዚህች አገር ሲናገሩ ሪፖርታቸውን እና መግለጫቸውን ለባንክ ለሰሚያዘጋጁት «ኢትዮጵያ ሀገራ ምድራዊት ገነት» ከሚለው ሌላ ዘፈን አያውቁም። እነርሱን ብቻ ለሚያይ እና ለሚሰማኩ ይህች አገር አንዳች ችግር የደረሰባት፤ እጥረት ያለባት እና ድህነት የሚባል በአጠገቧ የሚያልፍ አትመስልም። የሚወለድ እንጂ የሚሞት፤ የሚድን እንጂ የሚታመም፤ የሚጠግብ እንጂ የሚራብ፤ የተሳሳተ እንጂ የተሰናከለ፤ የሚያለማ እንጂ የሚያጠፋ፤ የሚገባ እንጂ የሚወጣ፤ ሚልዮነር እንጂ ችሰትዮነር/ችሰታ ከሚለው የአራዳ ቋንቋ የተወሰደ ነው/ ያለ አይመስልም። እንደምን ነው ቢሉ፤ መነሻቸው ለባንክ የሚቀርበው ሪፖርት ነዋ!

በሌላ በኩል ደግሞ ለአንዳንድ ሚዲያዎች እና ድረ ገጾች፤ ተቋማት እና ግለሰቦች ደግሞ ይህች አገር የሲኒማ ታናሽ እገት ሽና ነው የምትታያቸው። ከሰባ ሚልዮን ሕዝብ ለድሳ ሚልዮን ታሰሯል፤ እህል የሚያይ እንጂ የሚበላ የለም፤ ተማሪ እንጂ ትምህርት ቤት የለም፤ ባለሥልጣኑ ሁሉ ለይጣን፤ ሕጉ ሁሉ የገሃንም ሕግ ነው፤ የሚጠፋ እንጂ የሚለማ፤ የሚቆረቁዝ እንጂ የሚያድግ፤ ጦርነት እንጂ ሰላም፤ ልቅለ እንጂ ሠርግ፤ የሚሞት እንጂ የሚወለድ አይታያቸውም። ለምን መነሻቸው ለአገር ውስጥ ገቢ ከሚቀርበው ሪፖርት ነዋ!

ይህ በሽታ ማገበራዊም ተቋማዊም በሽታ ሽኗል። ለለምንድደው፤ ለለምናደንቀው እና የእኛ ስለምንለው ለው የምንናገረው ነገር ለባንክ ከሚቀርበው ሪፖርት የተቆነጠረ በመሆኑ ለውደውን ክንፍ ቀረሽ መልእክ ያደርገዋል። ተሳሳተ ከማለት ይልቅ አሳሳቱት፤ ገንዘብ አጠፋ ከማለት ይልቅ ጠፋ

በት፤ በበሕተት ጎዳና ወደቀ ከማለት ይልቅ ቀን ጣለው፤ ዕንቅፋቱን በገዛ እጁ መታው ከማለት ይልቅ ግዑዙ ደንጊያ እጅ ያለው ይመስል ዕንቅፋት መታው እያልን ለውደው ያመነውን ለሕተት ሳይቀር እንሸናገራለን።

ያን ለው የምንጠላው፤ የምንቃወመው እና የተቀዋምነው ከሽን ደግሞ ለአገር ውስጥ ገቢ ከቀረበው ሪፖርት ላይ የበኩላችንን እስተዋዕለ ጨምረን ለይጣን እንኳን፤ «እናንተም አበሣችኩት፤» ብሎ እለኪገረም ድረስ የሰይጣን አሠልጣኝ አድርገን እንሥለዋለን። አምላኩ እንኳን ያልተጸጸተውን «ባይፈጠር ይሻለው ነበር፤» ይባልለታል። እንኳን ሥራ መሥራቱ ሊዋጥልን ሲሠራ እንኳን ማየቱን መቀበል ይከብደናል። በልጆች ዕንቁቅልሽ፤ «ሰላድ አገኛችሁት ለማለት አጣሯችሁ፤» እንደምትባለው ጤህ ትላንት ተወልዶ ዛሬ የሞተ ይመስል ታሪኩን እንደ ድኃ ፍታት እናሳጥርለታለን።

በየቢድውም ቢሽን አለቃን ለማስደሰት እና «ገጽታን ለመገንባት» እየተባለ ያልተሠራ እንደ ተሠራ፤ ያላደገ እንዳደገ፤ ያልተፈጸመ ከዕቅድ በላይ እንደ ተፈጸመ ተደርጎ ሪፖርት መሥራት እና መሸለም እየተለመደመጥ ፏል። ሐላፊውም ሠራተኞቹም የቀረበው ሪፖርት ትክክል እንዳልሆነ ቢያውቁትም ዋናው ለባንክ የሚሽነው ሪፖርት መቅረቡ ነው። እንዳንዶቹም የሥራቸው ዓላማ በሚዲያ ዜና እንዲሠራ እንጂ አገር እንዲያድግ፤ ለውጥ እንዲመጣ እይመለሳቸውም። በሌላ በኩል ያን ቢሮ ወይም መሥሪያ ቤት ማፍረስ፤ ባለሞያዎችንም ማፍለስ፤ መዋቅሩን መቀየር እና የሥራ መደቦችን ማጠፍ ሲፈለግ ደግሞ ለባንኩ የተዘጋጀው ቀርቶ ለአገር ውስጥ ገቢ የተዘጋጀው ሪፖርት ብቅ ይላል።

ብዙ ጊዜ መሪዎች በበታች ሐላፊዎች የሚታለሉት ሐላፊዎቹ ከሁለቱ ሪፖርቶች ለወቅቱ ይሰማማል የሚሉትን እየመረጡ ለሰሚያቀርቡላቸው ነው። መሪዎቹ እንዲዘናገሩ፤ እንዲደሰቱ እና በሥራቸው ረክተው፤ «ሩጫዬን ጨርሻለሁ» እንዲሉ ከፊለጉ የባንኩን ሪፖርት እቅርበው ያስፈነድቋቸዋል። መሪዎቹ ርምጃ እንዲወሰዱ፤ እንዲደናገጡ እና አደጋ ላይ ነን ብለው እንዲያለቡ ሲፈልጉ ደግሞ ለአገር ውስጥ ገቢ የተዘጋጀውን ያቀርቡላቸዋል።

በትላንት እና በዛሬ ታሪካችን መካከል በሚደረጉ ክርክሮች ላይቀር እንዲህ ሁለቱ ሪፖርቶች ሰውን ሁሉ ሲያባሉት ይኖራሉ። ለአንዳንዶቹ የአገሪቱ የትላንት ታሪክ ትንታኔ ከአገር ውስጥ ገቢው፤ የዛሬው ደግሞ ከባንኩ ሪፖርት ላይ የተቀዳ በመሆኑ የትላንቱ ታሪክ በሙሉ በጭቆና፤ በግፍ፤ በኃላ

ቀርነት፤ በጨለማ እና በሥቃይ ብቻ የተሞላ ሽኖ ይታያቸዋል። ያለፉት ሥርዐቶች እና ትውልዶች የማሰቢያ አእምሮ፤ የማስተዋዎ ልቡና የነበራቸው አይመለሳቸውም። እነርሱ በሠሩት መንገድ እየተጓዙ፤ በገነቡት ቤት እየኖሩ፤ ያቆዩትን ቅርሶ እያሰገበኙ፤ ያጠራቀሙትን ጥሪት እየበሉ ሰዎችን ግን ሲራገሙ እና ሲያወግዙ ይኖራሉ።

በሌላ በኩል ደግሞ፤ «ሁሉን ነገር ድሮ ቀረ፤» ማለት የሚቀናቸው ዐይናቸው ከማጀራታቸው ሳይ የተገጠመላቸው፤ ዛሬ የተሠራውን ሁሉ ማሩን አምርረው ወተቱን አጥቀረው የሚያቀርቡ፤ በመኪና እየሄዱ ፈረሰ፤ በኮምፒውተር እየተጠቀሙ ታይተዋል፤ በአሰራራት እየፈሰሱ ሥርዐት መንገድ፤ በኢሌክትሪክ እየተጠቀሙ ኩራዝ የሚናፍቃቸው ወገኖች አሉ። እነዚህ ደግሞ የትላንቱን ከባንኩ፤ የዛሬውን ከአገር ውስጥ ገቢው ሪፖርት የጨለፉ ናቸው።

ሁለቱም ዐይነት ሪፖርቶች ጫፍ እና ጫፍ አቀመው፤ መገናኛ መንገድ አሳጥተው፤ የሦስተኛ ክፍል ሒሳብን ያህል አንኳን፤ «የጋራ ለብለብ» ሳይኖሩን ሲያለቀሩን ነው። አሁን በከፍታ ሳይ ቆመን ሁላችንም አንድ ጩኸት መጮኽ ሳይኖርብን አይቀርም - «ለባለቤቱ የተዘጋጀውን ትክክለኛውን ሪፖርት የያዘው ሰው የት ነው ያለኸው?»

የኖኅ መርከብ በኢትዮጵያ

መርከብ ሠርቶ ዓለምን ከጥፋት ያዳናት ጻድቁ ኖኅ መርከቡን ለመሥራት ያሰበው አሁን፤ ያውም ኢትዮጵያ ውስጥ ነው አሉ።

ሐሳቡን የሰሙት ዘመድ ወጻጆች ተሰበሰቡና፤ «አብደኸል ወይ፤ ዐርፈኽ ልጄ ችኸን አታሳድግም ወይ፤ ለምን አንዲት ሴት ወይም አንዲት ሥጋ ቤት ነገር አትከፍትም። እዚህ አገር ከፍ ከፍ ያለ ነገር ማሰብ እና ከፍ ከፍ ያለ ነገር መሥራት ትርፋ መከራ ነው። እስኪ ተመልከት ግርሰሪ፤ ሥጋ ቤት፤ ወፍጮ ቤት፤ መጠጥ ቤት፤ ምግብ ቤት፤ የከፈተ ሰው ተከሰሰ ሲባል ሰምተኸል? ምናል ለእኛሰ ብታሰብልን!» ከግራ ከቀኝ አግደፋት። «ይህ ሁሉ መከራ ይመጣል ብዬማ ዓለም በንፍር ውኃ ሲጠፋ እያየኸ ዝም አልልም!» ብሎ ኖኅ ሳይቀበላቸው ቀረ።

ግን መርከቡን ለመሥራት ከዬት ነው መጀመር ያለበት? መጀመርያ የት መሥሪያ ቤት ነው መሄድ ያለበት? የተጻፈ ነገር ፈለገ። የተጻፈ ነገር ግን የለም። አንድ ሥራ ሲጀመር መጀመርያ የት፤ ቀጥሎ ወዴት፤ ከዚያም ወደ ማን እንደሚከድ የተጻፈ ነገር አላገኘም። አንተርኔት ውስጥ ገባ። ኢትዮጵያውያን የሚያዘጋጁቸው ድረ ገጾች በመሰዳደብ የተሞሉ፤ መንግሥታዊ ተቋማት ያሏቸው ድረ ገጾችም ቢኾኑ በተገለጠ፤ ተጠቆመ ዜና የታጨቁ ሽነው አገኛቸው። ብዙዎቹ መሥሪያ ቤቶችም የራሳቸው መካነ ድር(ሳይት) የላቸውም። የአንዳንዶቹም፤ «በቅርብ ቀን እንመጣለን!» የሚል ጽሑፍ ብቻ ይታይባቸዋል።

አንድ ጎረቤቱ ወደ አንድ መሥሪያ ቤት እንዲሄድ ጠቆመው። «እስኪ እዚያ ሂድና ሐሳፊውን አናግራቸው!» ብሎ ውስጥ ዐወቅ መረጃ ለገሰው። ኖኅም ወደ ተባለው መሥሪያ ቤት ሄደ። እንደተባለውም መሥሪያ ቤቱም አለቃውም ትልቅ ናቸው። አናገራቸው። «ሐሳቤ መልካም ነው፤ የምንደግፈውም ነው። ዲዛይኑን በተመለከተ ግን አንድ ኮሚቴ አቋቁመን እንየውና እንገንዘባለን!» አሉት። ከኸያ ቀን በኋላ ኮሚቴው የዲዛይን ግምገማውን ጨርሶ ሐሳቡን አቀረበ።

«የመርከቡ መሠራት የአገሪቱን መልካም ገጽታ እንደሚገነባ አምንንበታል፤ የአገሪቱንም ሕጻሴ የሚያፋጥን ነው። ነገር ግን ዲዛይኑ እንዳንድ ማሻሻያዎችን ማድረግ አለበት። ለምሳሌ፤ በውስጡ የብሔር ብሔረሰቦችን ገጽታ የሚያሳይ ነገር ሲኖረው ይገባል። ኢትዮጵያ ኅብረ ብሔር መሾኗን ማሳየት አለበት። ልማትን

እና ሕዳሴን የሚመለከቱ አንዳንድ መፈክሮችም ሊጻፉበት ይገባል!» አለ ኮሚቴው። ኖኅ ግራ ገብቶት፤ «የእኔ ዓላማኮ መርከብ ሠርቼ ዓለምን ከጥፋት ውኃ ማዳን እንጂ ሌላ አይደለም። ይህን ሁሉ ነገር ሳደርግኩ ጊዜዬ ያልቃል፤ ደግሞስ የእኔ መርከብን መሥራት ያላመጣውን ሕዳሴ መፈክሩ እንዴት ያመጣዋል፤ ሕዳሴኮ በሥራ እንጂ በመፈክር አይመጣም፤» አላቸው።

«ከዚህ በላይ ልንረዳኸ እንችልም፤ ደግሞም እነዚህን ነገሮች ማድረግ ካልቻልኸ የሚዲያ ሽፋን አታገኝም፤» ተባለ። ኖኅ አንገቱን ደፍቶ ወጣ።

«እኚ አሁን ምን ሳድርግ?» አለ ኖኅ። አንድ ሌላ ወዳጅ፤ «ለምን ኢንቨስት መንት ቢሮ ሂደኸ አትሞክርም፤» አለና ሹክ አለው። ከዚያም ወደ ኢንቨስት መንት ቢሮ ተጓዘ። የጥበቃ ሠራተኛው ኖኅን አስቆመውና ምን ፈልጎ እንደ መጣ ጠየቀው። የቢሮውን ሐሳፊዎች ሊያነጋገር ፈልጎ መምጣቱን ገለጠለት። «አይጌታዬ፤ ሰሞኑን ቢፒ.ኤር ላይ ለለኹ አያገኝቸውም፤ ሌላ ጊዜ ይምጡ፤» አለው። «ከሰንት ጊዜ በኋላ ልመለስ?» ጠየቀ ኖኅ። «አርሱ አይታወቅም ጌታዬ፤ ዝም ብለው አየተመላለሱ ይጠይቁ፤» አለው። «አየተመላለሱ ሰንት ጊዜ እመላለሳለኹ?» አለ ኖኅ በልቡ።

«አሁን ታዲያ እነርሱ ተሰብስበው አሰኪጨርሱ ልቀመጥ ነው፤» ብሎ አሰበና ሌላ አማራጭ ካለ ብሎ ወዳጆቹን አማክራቸው። እነርሱም፤ «እሰኪ ንግድ ቢሮ ሂደህ ሞክር፤» አሉትና ወደቢያው አመራ። ሳገኛቸው ሐላፊ ጉዳዩን አማክራቸው። «መርከቡን የምትሠራው ለንግድ ነው ወይስ ለምንድን ነው?» አሉት ሐላፊው። «ሰንግድ አይደለም፤ ዓለምን ከጥፋት ለማዳን ነው፤» አለ ኖኅ። «የእኛ

መሥሪያ ቤት ሥራ ከንግድ ጋራ የተገናኘ ብቻ ነው። ዓለምን ከጥፋት ማዳን የእኛ ሥራ አይደለም። እናም አይመለከተንም፤» አሉት ሐላፊው። «ታዲያ የት ብሄድ ይሻላል?» አላቸው ኖኅ። «ዓለምን ከጥፋት የማዳን ሥራ የየትኛው መሥሪያ ቤት ሥራ እንደ ኾነ ርግጠኛ አይደለኹም። እስኪ የሃይማኖት ተቋማትን እነጋግራቸው፤» አሉት።

ኖኅ ወደ አንዱ የእምነት ተቋም ለመሄድ ተነሣ። ወደ ግቢው ሊገባ ሲል የጥበቃ ሠራተኞቹ አስቆሙትና፤ «የት ነው የምትገሠግሠው?» አሉት። እረጋዊ ነቱን/ሸማግሌነቱን አያዩ አንቱ ባለማለታቸው አዘነ። «አሁን እነዚህ የእምነት ተቋም ሠራተኞች ይመለሳሉ?» አለ በልቡ። ኖኅ ጉዳዩን ለጥበቃው ተናገረ። መዝገብ ቤቱን እንዲያነጋግር ሳኩት። ደግነቱ የመዝገብ ቤቱ ሰው ቅን ኖረዋል። «ይህን ሐሳብኸን መንገር ያለብህ ለዋናው ሰው ነው። እርሳቸውን ማግኘት ግን ከባድ ነው። ቢኾንም አንዲት የምትቀርባቸው ሴትዮ አለች። ከእርሷ ጋራ ሳገናኝኸ፤» አሉትና አገናኙት። ሴትዮዋም ወደ አንድ ቦታ ወሰደች ውና ሐሳቡን ከሰማችው በኋላ፤ «እኔ ከለውየው ጋራ አገናኝኸለሁ፤ ግን ከመርከቡ ግማሹን ትሰጠኛለኸ፤» ሰትል ጠየቀችው። «እኔኮ ዓላማዬ መርከቡን ሠርቼ ዓለምን ማዳን ነው፤ ሳንቺ ለምን እስጥሻለኹ?» አላት። «ያለኸ አማራጭ ይኼ ብቻ ነው፤ ያለበ ለዚያ ቻው፤» አላቸው። እርሱም ወጣ።

ከዚያም ወደ ሌላው የእምነት ተቋም ሄደ። አዚያ ያገኛቸው ትልቅ ሰው አንድ የእገር ሰም ጠሩለትና፤ «ወደዚያ በየዓመቱ ገዛ እናደርጋለን። ያንተን መርከብ ተጠቅመን ገዛ ማድረግ ከቻልን ለገዛ የምናወጣው ገንዘብ ለግላችን ይኸ ናል። ለለዚህ በአንተ መርከብ መጠቀም አንደምንችል ፈርምልንና እንፍቀድልኸ፤» አሉት፤ ኖኅም ትኩር ብሎ ሲያያቸው ቆየና ጥሏቸው ወጣ።

ግራ ገባው። ሥራውን የት ነው መጀመር ያለበት? ሥራው ከሚወስድበት ጊዜ በላይ ወደ ሥራው ለመግባት የወሰደበት ጊዜ በለጠ። አሁንም ግን የት መሄድ እንዳለበት አያውቅም።

በመሀል ወደ ኢንቨስትመንት ቢሮ ሄደ። ሠራተኞቹ ቢፒ.ኤር ጨርሰዋል። ገባና አናገራቸው። ሐላፊው በበጎ ተቀበሉት። «የጀመርኸው ሥራ ከባድ ነው፤ ግን ሞክረው። እኛ ፈቃዱን እንሰጥኻለን። ፈጣሪ ደግሞ እዚች እገር ለመሥራት የሚያስችለውን ጽናቱን ይሰጥኸ። በዚህች እገር ኢንቨስት ለማድረግ ከገንዘብ በላይ ጠንካራ ጨጓራ፤ የማይበጠስ አንጀት እና የማይዞር አእምሮ ያለፈልግኻል፤»

ብለው መከፋት። ከብዙ ጊዜ በኋላም ቢኾን እንዳች ነገር በማግኘቱ ደስ ብሎት ወጣ። አሁንም ግን ቀጥሎ ወዴት መሄድ እንደሚችል አያውቅም።

መርከቡን ለመሥራት ቦታ ያስፈልገዋል። ያውም ሰፊ ቦታ። እናም ወደ መሬት አስተዳደር አመራ። ሐላፊው፤ «መሬትን ለኢንቨስተሮች ለንባዥ ባለሀብቶችን በሁለት እንከፍላቸዋለን - ከራይ ለብላቢ እና ልማታዊ። ለልማታዊ ባለሀብቶች መሬትን በአስቸኳይ እና በተመጣጠነ ዋጋ እንዲያገኙ እናደርጋለን። ለኪራይ ለብላቢው ግን ያስቸግራል፤» አሉት። ኖኅ ግራ ዝባውና፤ «የኪራይ ለብላቢው እና የልማታዊው መመዘኛ ምንድን ናቸው ጌታዬ?» አለና ጠየቀ።

«ቀላል ነው፤» አሉ ሐላፊው። «ልማታዊው ያለማል፤ ኪራይ ለብላቢው ደግሞ ኪራይ ይበሰባል፤» አሉት። «ለምሳሌ፤ ቤት የሚያከራይ የመንግሥት መሥሪያ ቤት አለ። አሁን እርሱ ልማታዊ ነው ኪራይ ለብላቢ?» አለ ኖኅ። «ይኼ መመዘኛ የግል ባለሀብቶችን እንጂ ሌሎችን አይመለከትም። ባለፈው አኛ ሰንሰለትን አሠልጣኞቻችን ግለሰቦችን እንጂ መንግሥታዊ እና ሌሎች ተቋማትን በምሳሌነት አሳነሡልንም፤» አሉት ሐላፊው። «አሁን ታዲያ እኔ ምንድን ነኝ?» አለ ኖኅ። «እርሱ ይጠናል፤ ከወር በኋላ ተመለሰ፤» «እንዴ ጌታዬ! የጥፋት ውኃ የሚመጣ በት ጊዜኮ እየቀረበ ነው፤» «አኛ የጥፋት ውኃን ስለተለማመድነው ችግር የለብንም!» አሉት።

አራት ወር ሙሉ ተመላልሶ፤ «ለጊዜው ለዚህ የሚኾን መሬት የለንም!» የሚል መልስ አገኘ።

ቀጥሎ የት እንደሚሄድ ቸገረው። አንድ ጎረቤቱ፤ «ለምን ወጣ ብለኸክ ከአንዱ ገበሬ መሬቱን ለጥቂት ጊዜ ተከራይተኸ አትሠራም?» ሲል መከረው፤ ኖኅም የተሻለ ሐሳብ በማግኘቱ ተደስተና ከአንድ ገበሬ ጋራ ለሁለት ዓመት ኪራይ ተሰማማ።

አሁን ችግሩ የዕንጨቱ ኹኔታ ነው። ዕንጨት እንደ ልብ ይገኛል ወደ ተባለ በት ቦታ ሄደና ለመርከቡ የሚኾን ዕንጨት ማፈላለግ ጀመረ። በመጨረሻም ለመርከብ ሥራ ተስማሚ የኾነ ዕንጨት ያለበት ዱር አገኘ። አሁን ችግሩ ለዚህ ደግሞ የት ያመልክት? የሚለው ነው። መጀመርያ ወደ ክልሉ ቢሮ ሄደና ሐሳቡን አቀረበ። ሐላፊው፤ «ለነገሩ እኔ ከተመደብኸ አንድ ሳምንቱ ነው። ለማንኛውም ከአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ፈቃድ አምጣ፤» ብለው መልሰው ላኩት።

ወደ አካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ሄደና ጉዳዩን አቀረበ። «በኮሚቴ ታይቶ ከሁለት ወር በኋላ መልስ ይሰጥኛል፤» ተባለ። «እኔኮ ዓለምን ከጥፋት ውኃ የሚያድን መርከብ ነው የምሠራው። መርከቡ ሳይሠራ የጥፋት ውኃው ሊመጣክ ነው፤» አለና አዘነ። «ዐዩ ጌታው፤...» አለው ጉዳዩን የተቀበለው ሹም። «አኛ በተሰጠን መመርያ መሠረት ብቻ ነው የምንሠራው፤ መመርያው ከሁለት ወር በኋላ ካለ አኛ ብንችል እንኳን፤ ዕቅድም ቢኖረን እንኳን፤ ከአንድ ወር በኋላ ማድረግ እንችልም፤» አለው። «የአኖንተ ዓላማ ችግር መፍታት አይደለም ወይ?» አለ ኖኅ። «የአኛ ዓላማ የተቀጠርንበትን ሥራ መሥራት እንጂ ችግር መፍታት አይደለም።» ኖኅ ወጣ።

ሁለት ወር የተባለው ሁለት ወር ከዐሥራ አምስት ቀን ፈጅቶ አለቀ፤ ኮሚቴውም ኖኅን አነጋገረው። «አንደኛ መርከቡ አነሰ ብሎ ቢሠራ፤ ሁለተኛ ደግሞ በዕንጨት ከሚሠራ ይልቅ በሌላ ነገር ቢሠራ?» የሚል ሐሳብ አቀረበ። ኖኅ እጅግ አዘነ። «ትንሽ ማለት ምን ማለት ነው? ለመኾኑስ ከአኖንተ መካከል ስለ መርከብ አሠራር ፅውቀት ያለው ለው አለ? ወይስ ከመካከላችኹ መርከብ ሠርቶ የሚያወቅ ለው አለን? ከምን ተነሥታችኹ ነው ከዓላማው ጋራ የማይገናኝ ሐሳብ የምትሰጡት። በሌላ ነገር ይሠራ ስትሉ በምን ማለታችኹ ነው?» አለ ኖኅ።

ከብዙ ጭቅጭቅ በኋላ ከሚፈልገው ግማሹ ዕንጨት ተፈቀደለት። ከዚያም ዕንጨቱ ወደሚገኝበት ክልል ሄደና እኒያን ሐላፊ በድጋሚ ፈለጋቸው። በኋላ ሲለማ ሐላፊው ተቀይረዋል። ሦስት ወር እንኳን ሳይሠሩ መቀየራቸው ገርሞት ወደ ተተኩት ሐላፊ ገባ። አዲሱ ሐላፊም፤ «ቦታው ገና በአኛ እና በወዲያኞቹ ክልሎች መካከል ውዝግብ አለበት። ስለዚህ በርግጠኛነት የማን እንደ ኾነ በውቆ መፍቀድ አይቻልም፤» አሉት። «ታዲያ የማይቻል ከኾነ ለምን ከአካባቢ ጥበቃ ቢሮ ፈቃድ አምጣ ተባለኸ?» አላቸው ኖኅ። «መመርያው ስለሚያዝ ነው፤» አሉት ሐላፊው። እያዘነ ወደዚያኛው ክልልም ቢሄድ ተመላሳይ ሐሳብ አገኘ። «ሁለታችሁም ፍቀዱልኝ። መቼም በኋላም ከሁለታችኹ ያንዳችኹ ነው የሚኾነው!» አለ ኖኅ። «መጀመርያ የአካባቢውን ለምች ሰይቅ!» ተባለ።

የአካባቢውን ሽማግሌዎች ለበሰባቸው። ሽማግሌዎቹም፤ «ሪፋረንደም ሳይደረግ እንዳችኖ ነገር ማድረግ አይቻልም!» አሉና ዕቅጩን ነገሩት።

አሁን ያለው እማራጭ ዕንጨቱን ከውጭ እገር ማለመጣት ብቻ ነው። እናም የውጭ ምንዛሬ ለማስፈቀድ ወደ ባንክ ተጓዘ። «ለጊዜው የውጭ ምንዛሬ እጥረት ስላለብን ልንተባበርክ እንችልም፤ ተራ ጠብቅና ምናልባት ከዓመት በኋላ!» እሉት። «አይ ተዉት፤ እኔ መርከቡን ሳልሠራውኮ ጥፋቱ ይደርሳል!» ብሎ ወጣ። ሁሉም በር እየተዘጋበት ነው። ጊዜው ደግሞ እየበረረ።

አንድ ቀን፤ «ስምን ገንዘብን ውጭ ካሉት ኢትዮጵያውያን እሳስባለብም፤» ብሎ ወደ ውጭ እገር ሄደ። ሐሳቡን በደገፈለት አንድ ኢትዮጵያዊ እማካይነት የገቢ ማስባለቢያ ፕሮግራም ተደረገ። ተሰብሳቢዎቹም ኖገን በጥያቄ ያጣድፉት ጀመር። «የመንግሥት ደጋፊ ላለመኾንህ ማረጋገጫው ምንድን ነው?» ይላል እንዴ። «የየትኛው ብሔር አባል ነክ፤» ቀጣዩ ጠየቀ። «መርከቡ ውስጥ ኾነን መታገል እንችላለን ወይ?» ብሎ ሌላው ይጠይቃል። «ሌላ ዓላማ ከጀርባው ከሌለ በቀር መርከቡን ኢትዮጵያ ውስጥ መሥራት ለምን ተፈለገ?» ይላል ደግሞ ሌላው። «ኖን የሚለው ስም የእገሌ ብሔር ስም ይመስላል፤ እንዴት ነው?»፤ «ገንዘቡን መንግሥት ቢወስደውስ?»፤ «እዚህ እገር አሳይለም ጠይቀክ ቅርና መር ከቡን እዚህ ሥራው። ኖን ተስፋ ቆረጠ።

«እነዚህን ስዎች ነው ከጥፋት ስማዳን መርከብ የምሠራው? የተሳላትኩት እዚህ ላይ ነው፤» እለና ርግፍ እድረኝ ተወው። ፓሪስ፤ ፈረንሳይ።

ስልክን የፈጠረ

የመለየትን ግንብ ለለሠባበረ፤

የተራራቀውን ስላለተሳሰረ፤

ለውን ያለቪዛ ስላሸጋገረ፤

የናፍቆትን ቋጥኝ ለለተረተረ፤

ምን የበቃ ባይኾን መጣፍ ያልተማረ፤

ተዉት ገንት ይግባ ስልክን የፈጠረ።

መስከረም 16/1993 ዓ.ም

ዳንኤል ክብረት በአብዛኛው በሰባኪነቱ እና በመንፈሳዊ ጽሑፎቹ የታወቀ ጸሐፊ ነው። በዚያ መሥመር አሥራ ሁለት ያህል መጻሕፍትን በግሉ፣ ሁለቱን ደግሞ ከሌሎች ጋር በጋራ አዘጋጅቶ አሳትሟል።

አዲስ ነገር የተባሉት ጋዜጣ ከመጣች ወዲህ ደግሞ ትውፊታዊ፣ ሃይማኖታዊ እና ታሪካዊ ነገሮችን በመንተራስ የሚጽፋቸው ማኅበራዊ ወጎች በአንባቢያን ዘንድ እየተወደዱለት መጥተዋል።

የተለመዱ ነገሮችን ባልተለመደ መንገድ ማየት፣ ዘወትራዊ ለሆኑ ነገሮች አዲስ አካላት እና ትርጉም መስጠት፣ ማኅበረሰባችን ራሱን አዙሮ እንዲያይ ማድረግ፣ ለተጠራቀሙት እሴቶቻችን ክብር እና ዋጋ እንድንሰጣቸው ማነሳሳት፣ የጽሑፎቹ አቅጣጫዎች ናቸው።

በዚህ መጽሐፍ የተካተቱት ወጎች ከዚህ በፊት ትታተም በነበረችውና ከጎትመት ውጭ በሆነችው አዲስ ነገር ጋዜጣ ላይ ያወጣቸው ናቸው። ከተመረጡት ወጎች መካከል የመጀመርያዎቹ በዚህ መድብል ከማረፊያ ግጥሞች ጋር ቀርበዋል፣ ሌሎቹ በቀጣዩ መድብል ይካተታሉ።

ዳንኤል አሁንም ወጎችን ማምረቱን አላቋረጠም። በሮዝ መጽሔት ላይ በቋሚነት ይጽፋል። ራሱ በሚያዘጋጀው www.danielkibret.com ብሎጉ ደግሞ በመላው ዓለም ለሚገኙ አማርኛ አንባቢዎች በየሳምንቱ ልዩ ልዩ ወጎችን ያስከመኩማል።

እነሆ እንግዲህ እነዚህን እያጣጣማችሁ ሁለተኛውን ክፍል ጠብቁ።
መልካም ንባብ።

አሣታሚና አከፋፋይ፡-

አማዩስ ጎትመት እና ጠቅላላ ንግድ ኃ.የተ.የገል ማኅበር

ዋጋ ብር 55.00